

1.

Зърнах я, когато се показва високо, чак в най-горната площадка на стълбището, до палмата, онази палма, която общинската управа не без гордост вкопава всяка пролет и изкопава всяка есен до казиното с наивното намерение да внуши на курортистите, че Бургас е нещо като средиземноморски град. Карела Алечкович спря там, от този момент тя напусна пространството на моето въображение и влезе в ползрението ми като реален образ. Започна да се суети, не можеше да не се посуети малко – м чудесното утринно спокойствие тя искаше да види и морето с далечините му, а същевременно и терасата на казиното, където снощи бе танцувала с мен. От дълбочината на пейзажа – искам да кажа от пясъчната ивица и кабините за събличане – наблюдавах изнизващата се по стъпалата плът и тръпнех, направо се попикавах от страх: към мен се приближаваше биологично торпедо в копринена рокля и аз, седемнайсет и половина годишен, се задъхвах от лекомислената си постъпка снощи да я поканя на пътешествие. Все още имаше време за бягство, на нея ѝ предстоеше да слезе по сто и петдесет стъпала, да премине през няколко каменни площадки, все още разполагах с достатъчно секунди да се спася. Вместо да предприема обаче тази решителна, а защо не и героична стъпка, аз продължавах да стърча върху пясъка. Беше ясно, че тази игра е невъзможно да се играе само с разсъдък, към нея ме тласкаха ранни младежки копнежи, ергенски пъпки, смътни амбиции да докажа нещо на себе си и околните; знае ли човек какво точно е туй – тичане към женския идеал или нещо друго; и само като си помисля, че някои автори биха го отнесли към тиковете за продължение на рода, бих полудял от радост.

Цялата нощ не бях спал, истина ви казвам, не можах да мигна до зори. Усещате ли как бързам, правя го от вълнение, вълнувам се дори в момента, когато пиша туй, на двацет и седми февруари хиляда деветстотин осем десет и пета година, четирийсет и седем години след събитието, май че толкоз измина от септемврийската вечер на хиляда деветстотин трийсет и осма година, когато седях с други трима хлапаци в морското казино, на вино и сирене. Тогава сме разговаряли за момичета и за Достоевски – лъжехме се и за момичетата, и за Достоевски – гимназистите обикновено бъркат от комплекси както за жените, така и за Достоевски; чоплехме братята Карамазови, а бяхме чели само “Престъпление и наказание”...

В дъното на терасата собственикът съедини и подреди три маси. Клиентите се оказаха осем жени и двама мъже. Като мернахме толкоз свободни дами в заведението, на нас ни се стори, че въздухът се стъстява, това го усетиха всички мъжкари в ресторанта, отваряха се възможности за танцуване, пламваха смътни надежди, дори лампите заблестяха по-ярко, оркестърът засвири по-смело, водещият инструмент, акордеонът, се уголеми, нещо важно се зароди и изплува край масите, този път то не дойде от градината, не и от морето, нито от носталгичното лятно небе, то се зароди вътре в нас, то накара ставите на интуицията ни да пропукаат. В следващия миг наскачахме, втурнахме се към групата, не дадохме възможност на гостите да поръчат вечерята си.

Жените не се поколебаха особено; и ние бяхме нахални, но и те зарязаха кавалерите си нетактично; към дансинга ги дърпаха лятната плазма на нощта и румбата. Не виждах кого държа в ръцете си, пълна мъгла, тя се оказа половин глава пониска от мене, косата ѝ се допираше до лицето ми, гърдите ѝ докосваха ризата ми,

дланта на дясната ми ръка притискаше съдбовно гърба ѝ; дланта на дясната ми ръка тогава изричаше много заклинания, най-главното от тях се свеждаше до нещо простичко и ясно: “Коя си ти, откъде се взе изведнъж, но която и да си, аз тебе не ще те дам повече никому, нито доброволно, нито насила, ще се бия до последна капка кръв за присъствието ти, ще падна мъртъв в краката ти, но разбери, няма и няма да те отстъпя.” Повтарям, не можех да видя покорителката си, само я усещах, обхванат от сладострастния ток на тялото ѝ. Можех да виждам лицата на другите жени, те се мяркаха и чезнеха пред очите ми, понякога чувах гласовете им, което означаваше, че колегите гларуси не са такива хапльовци като мен, те вече разговаряха. От гласовете на непознатите жени подразбирах, че са чужденки, говореха на български с катастрофален акцент. Кои бяха те? Що за пришълци?

След румбата оркестърът щеше да потъне в тангото, това го знаех предварително, нетърпеливо очаквах момента и щом той настъпи, притиснах неизвестната към гърдите си.

– Мога да ви разходя по море. – Гласът ми се оказа смачкан, полепнал с хрипове. – Предлагам ви пътешествие. – Представях си как очите ѝ гледат над рамото ми. – До острова.

– Какъв остров?

– Има едно островче.

В мълчанието ѝ нещо в непознатата ѝ за мен душа се съпротивляваше.

– Кога?

– Когато искате.

– Тук сме от три часа.

– Когато кажете.

– Зърнахме морето от прозореца на влака.

– Утре сутрин?

– Само мен ли каните?

– Всички! – Гласът ми гръмна в ухото ѝ. – До един! Цялата група! Но нямам такава лодка.

– С лодка ли?

– Само за двама.

– Само за двама – повтори тя след мен, навярно искаше да си го представи безпогрешно на български, да вникне в стойността на израза “само за двама”, а това означаваше, че трябва да проумее какво ще се случи в утрешния ден – предстоеше ѝ да рискува в открито море с малка лодчица и непознат хлапак, искаше се от нея да даде отговор във времетраенето на едно танго.

– Може.

Малко остана да попитам какво може, думичката ме срази; думичката намери най-пустинните пространства на душата ми, разсея мрачините в тях, изпълни ме с щастие, материята, от която бях съставен, се разруши, изгубих теглото си, олекнах, искаше ми се да оставя достижението си сред дансинга, да хукна в нощта и да душа хора...

Карела Алечкович спря на втората площадка, приближаваше се много-много бавно, даваше ми още възможност за отстъпление. Вече я виждах само от кръста нагоре, над парапета и листата. Тя не можеше да не спре, в Белград нямаше къде да види подобен сребрист път по морето. Сега нейните колеги по славянска филология спяха в хотела, а нея утрото я възнаграждаваше за ранното ставане: милиони чайки кълвяха коравите блясъци на водата, няколко лодки край тях вадеха попчета, в пристанището мучеше параход – наоколо се изреждаха все лениви събития.

Трябваше да се съблека. Навлякох банските си гащета. Ризата, панталона и обувките навъртях в калпазански пакет, пакета мушнах в импровизираното шкафче под бака, там поместих и ученическата си чанта. Ученическата чанта съдържаше две топли пити, от фурната на ул. “Богориди”, и половин килограм салам от колбасарница “Будапеща” на главната. Снощи, след късното си прибиране от ресторанта, все пак успях да открадна някой лев от дрехите на спящите родители. Легнах, но така си и останах с отворени очи, утрото ме завари загледан в тавана. Въртях се, тръпнех, обмислях действията си, думите си, изграждах арката, под която предстоеше да мина – едър и здрав клондайкски тип, макар и на седемнайсет години, понесъл на ръце двайсет и две годишното крехко същество с думите: “Богове, аз съм по-голям бог от вас!”

Тя тръгна по стълбището.

Все още имах време да избягам; вместо да избягам обаче, побързах да изнеса веслата от стаята на спасителите. Погледнах кораба си – нищо му нямаше, хубав кораб, стори ми се прилично чист и бял, с няколко черни букви; струпани на носа, те комбинираха най-великото от всички велики имена за лодки – “Чайка”, – название за чудо и приказ, оригинално, издаващо молекулярната интелигентност на стопанина.

Но лавината продължаваше да се свлича към мен. За тогавашните ми представи Карела Алечкович олицетворяваше не само една сексуална корпорация, но и “жената-всичко”, “жена-завинаги”. Едва сега вече мога усмихнато да заявя, че всъщност завоеванието ми е представлявало плагиат на хубавица, многократно размножен ксероксен екземпляр, досадно разпространен по градовете, но за грозноватичкото учениче като мен, което при това упорито търси женския си идол в живота – хе, защо да говорим! – достатъчно бе наличието на огромните ѝ гърди.

– Чудесна лодка! – извика Карела Алечкович.

И друг път съм имал случай да ви говоря за първата ми собствена лодка, знам, че ми вярвате, класическият читател е като кучетата – притежава безпогрешно обоняние за истината. В случая съм мазохистично навит да ви разказвам за това, което се е случило, честно – като ви заявявам, че Карела Алечкович е издумала тези думи при появата си на плажа, значи е произнесла точно тези думи. Думите диалози в повествованието нямат буквален еквивалент, но вие, като читатели, на които съм спечелил доверието, знаете, че смисълът им се покрива изцяло. Е, ще дойде време, ще разберете къде ви изневерявам, но аз и тогава не ще ви лъжа, все ще намеря начин да ви подсказва лъжата: ако се наложи да надуя случката тенденциозно, за да постигна по-силно звучене.

– Чудесна лодка! – Тя примижа срещу слънцето, това сякаш я подсети, бръкна в чантичката си и измъкна тъмни очила. – Закъснях ли?

Как да ѝ кажа, че е закъсняла, когато хич не съм се и надявал да дойде, как да ѝ обясня, че ми е като дар от небето, помислих да захвана някаква подобна сага, но колкото и да бях зелен, предпазвах се – можех да се удавя в блатото на изреченията, беше ми се случвало. Обгръщах я с поглед, прониквах в нея, поглъщах настроението ѝ, диханието ѝ. За съжаление сивокафявите ѝ очи – да, те не бяха нито сини, нито зелени – изчезнаха зад очилата, отсега нататък се лишавах от светлината им, освен когато сваляше очилата да пече клепачките си или да се къпе. Възприемах новата си познания като пространство, далечина, като нещо, за което трябва да се боря, да го завоювам, но и да го отстоявам, ако се наложи да жертвувам живота си. Това нещо не го мислех, чувствавах го, усещанията пълзяха в мен, обсебваха ме, правеха ме щастлив и нещастен – всичко беше дамгосано с неизвестността.

Сега-засега обаче се намирахме в реалността, стъпили на пясъка; на девет метра от нас морето създаваше орхидеите си, въздухът бе и тежък, и лек, наситен с гъстата си мидена миризма.

– Бански имате ли?

– Не, откъде-накъде бански, нямам.

Заех се да ѝ обяснявам, че в моята лодка може да се пътува само по бански костюм, в тази плаваща ивица тип “каяк” да си облечен е немислимо, ставаш вир-вода. Разбра веднага и все пак откъде да вземе бански, те не са дошли в България да се къпят.

Направи ми впечатление, че Карела Алечкович не се развълнува много:

– Не мога ли по сутиен?

– Как по сутиен?

Тя вдигна роклята и я преметна през главата си, остана по комбинезон – тогава жените носеха комбинезони, – бялнаха се краката, видях леко загорели рамене.

– Така може ли?

– Може.

Карела Алечкович видя сметката и на комбинезона си, плажът се напълни с гърдите ѝ, наблизко изкрещя гларус.

– А така?

Ликувах, слабо е да се каже – радостта ме разнищваше, формулата “жена до себе си” вече не ме тормозеше, имах жена до себе си, беше реална, жива, дори много жива, със замах разчупваше преградите, натриваше носа ми, червях се заради провинциалната си изостаналост. Само за секунда тя се превърна в другар и помощник, започна да тика заедно с мен лодката, насочихме “Чайка” към морето, скоро носът ѝ докосна водата. Неповторим момент, велик, завоювах непристъпен замък, в чиито достоплепни шкафове и ракли се съхраняват неподатливи за съхраняване тайни; бях навикнал да гледам полуголи жени на плажа, но тази до мен беше почти гола – има разлика между жена в бански костюм и жена по сутиен и пликчета, – моята жена беше почти гола, моето момиче, моята Рут, трябваше да направя и невъзможното, но да се превърна в нейния Мартин Идън.

Огледах още веднъж багажа, подредих го по-старателно, поканих гостенката си да седне, поставих веслото в ръцете ѝ, показах ѝ как да гребе: по възможност да не вдига перата високо. Изтиках каяка изцяло във водата, наместих се отзад, косата на пасажерката ми пламна пред мен като кипарис при залез, затворих очи и поех няколко пъти въздух, загребах, партньорката безпомощно се извърна към мен да се включи в ритъма, забележителен миг, секунда на превъзходството ми над нея.

2.

Когато вечерта предложих на българистката от белградския университет Карела Алечкович да я отведе на остров Света Анастасия, не подозирах какво точно предприемам, на този остров дотогава не бях и стъпвал. Не знам дали Света Анастасия е вплетен много сполучливо в орнаментиката на Бургаския залив, така или иначе парчето от скала и пръст стърчи на две мили от града и възбужда въображението. Като гребец от ял-шесторка са ме отвеждали няколко пъти до острова, но инструкторите садистично държах да го заобикаляме, не се отбивахме, връщахме се без почивка в спортната база, претренирали, с празни очи, отнесли оттам само спомена за един фар и една манастирска сграда. Така че в този ден ми предстояха две премиери – да бъда близо до жена и да стъпя на остров.

Закалени в състезателните “шесторки”, моите плешки вършеха работата си добре, гребяха, тласкаха бялата изострена категоричност на каяка напред. Нямах

чувството, че навлизаме само в морето, ние се връзвахме в света, съставен от светли води, светло небе, светли птици и стопени в собствената си нестабилност заливни очертавания, над които слънцето се гърчи в собствената си недостоверност. Кое то виждах пред себе си – част от лодката, веслата, раменете на момичето, – също ми се струваше недостоверно. Къде отивах, да ме пита човек, и то само няколко дни преди започването на учебната година?

Не знаех къде отивах, не исках и да знам, разумът ми агонизираше, просто недоумявах как все още мога да забелязвам някои подробности от пейзажа, защото освен розовите копчета на розовия сутуен аз виждах и рибарите чиконтаджи. Те отеляха попчетата от кукичките и поглеждаха към нас. Съвсем ясно знаех какво мислят, боях се, че всеки момент могат да хвърлят към нея серкме от мръсни думи. Но можех ли да връхлетя срещу тях, бях ли готов за бой? Можех да връхлетя, бях се подготвил и психологически за това, тогава ме люлееха ветровете на други настроения, считах, че човек трябва да живее гордо, да отстоява достойнството си докрай, дори с цената на живота си. Сега, когато пиша тези редове, продължавам да мисля, че човек трябва да живее гордо, но не и да рискува чак живота си. На шестнайсетгодишна възраст аз се бих с един Любомир, Любомир Христов, съученик, по-късно той изчезна в боевете при Драва. Обявих му дуел чрез ръкопашен бой заради обида, нанесена ми по обед. Дуелът се състоя вечерта към десет, на пуст плаж, където само звездите ни бяха свидетели. За достойна ръкопашна битка, според разбиранията ми тогава, аз считах размяната на поредни удари, но се оказа, че противникът ми не е бил на същото мнение – със серия на вихрени юмручни попадения в лицето той ме повали бързо на пясъка, устата ми се напълни с кръв, двете ми устни отвърте цъфнаха. Веднъж паднал на земята, според регламента, аз бях победен. Криво-ляво се надигнах, загребах вода с шепи от морето, тя фосфоресцираше между пръстите ми като течен огън, устата ми усети балсамната ѝ целебност. Както би трябвало да се предположи, Любомир Христов ми помогна да се пооправя.

Ето защо твърдя, че него ден се приготвих за саморазправа с рибарите, така ме бяха възпитали книгите, не става въпрос само за Джек Лондон. Тогава четях много.

Чиконтаджиите преглътнаха мръснишките си изрази, “Чайка” вече се измъкваше край тях и докато се стараех туй да стане по-бързо, пасажерката ми изненадващо престана да гребе, постави веслото си върху фалшбордовете и зяпна в риболовните им манипулации. При това положение нямаше начин Кирливия да не бръкне в панталона си; Кирливия едва ли щеше да пропусне такъв удобен момент да се погаври. Слава богу, разминахме се и с тази опасност, избягна се необходимостта да замахна с греблото, бях решил твърдо да разцепя главата му на две, да сплескам гуреливото му брадясало лице, от което поглеждаха мътножълти очи, огледала на поразения му от пиене черен дроб.

След като напуснахме тази микроскопична сфера на непоетично мислене, ние отново останахме сами сред ослепителната струя на пейзажа, само че аз напразно се стараех да преместя погледа си от копчетата на сутуена. Вие, изглежда, не знаете как се седи в лодка “каяк” – седи се един зад друг, предният гребец не може да види задния, но задният гребец, ще не ще, завира поглед главно в гърба на предния, така че на вниманието ми винаги се натрапваха косата, раменете кръстът и пъклените копчета на розовия сутуен; за бедрата, стегнати в розовите пликчета, не искам да говоря, но добре е да се знае, че макар и седемнайсетгодишен, като Вертер, аз бях същевременно и куче на пристанищния квартал, понесло въздействието на полубездомници като Търмұша, Кобилара и Панãгото; сред слънчевия рай на уединения каменен вълнолом с тези хъшлаци прекарвахме голи по цели дни, къпехме се, гълтахме сурови стриди и се отдавахме на безплатното, най-достъпно за тогавашната ми възраст удоволствие –

устройвахме състезания с играчките си; победител излизаше винаги Кобилара; от облия топъл камък, където седяхме, той прострелваше с еманацията си тръбата на “Стандарт ойл कंपनी”, отстояща на метър и десет сантиметра.. Това го казвам, за да се поразкрия още мъничко, току-що бях преживял периода, когато хъшлакът у мен се готвеше да удуши мечтаещия юноша, но въпросният юноша се противопостави, помогнаха му хаотичните светове на книгите, в техния океан аз ту потъвах като жертва, ту изплувах с амбицията сам да разкажа нещо на читателите, разбира се, в никакъв случай истината., само лъжата; готвех се да сервирам на хората серия подражания на Бромфийлд, Вики Баум и Ремарк; какво да сторя, имах ли вина? Тогава те, главно те, се разпореждаха с литературните ми закани.

Свежото празнословие на деня ни поглъщаше неусетно, за Карела Алечкович изненадите се навързваха последователно, понякога те идваха по две, например английският кораб “Салли” от Ливърпул по някое, по някое време се изравни, близо до нас, с влекача “Левски”; влекачът буксираше шалан с павета от каменоломна Атия. Дежурното стадо от делфини все още се бавеше, то така и не се появи до острова. Неявяването на делфините приех като лична обида, липса на късмет, делфините щяха да ми предоставят възможност да изрека повечко думи, ами че аз се чудех за какво да говоря по пътя, ние се движехме, кажи-речи, мълчаливо, беше ме завладяло чувството, че пасажерката на моя кораб избягва да води по-дълъг разговор с мен, което сигурно не се дължи на друго освен на възрастовото ѝ превъзходство. Най-много проклинах тая пуста разлика в годините.

От гледна точка на корабоплаването остров Света Анастасия представлява сквернословие, пречка по пътя през залива към Бургас, система от опасни плитчини, но за окото и духа той е естетическа опорна точка, надежда за нещо приятно, да речем, че в безостровното Черно море туй късче от суша би се оказало като споричка за поникването на още островчета.

Промъкнах лодчицата между кея и фара, форщевенът се вряза в пясъчната бърничка на плажчето. Останахме известно време неподвижни, нито пасажерката, нито аз намирахме за уместно да напушаме “Чайка”. Обхванати от приятна отмалялост, ние седяхме по местата си и сами не знаехме какво гледаме; бих казал, че просто долавяхме нещата, по-точно, присъствувахме на пиеса без конфликти и действащи лица, нещо като гатанка или пък сфинкс, той питаше: “Какво искате? Накъде? Смятате ли, че така трябва да бъде?” И прочие. През цялото плаване дотук, по-точно от нощта, докато будувах и се въртах в леглото, аз си внушавах смелост точно за този миг, догато ще докоснем брега; обещавах си да нагазя във водата, да се усмихна и да вдигна пасажерката си, копнеех да я понеса на ръце, така ставаше у Жек Лондон и у Вики Баум. Преценявах шансовете за успех, надявах се тя да не зарита, да потърси допълнително опора у мен, да обхване врата ми с ръцете си. Моментът беше настъпил, продължавахме да седим по местата си и аз наистина се запитах, не че не се запитах, да се заема ли с тъй трескаво замисления план, на което си отговорих, че постъпката ще прозвучи глупашки – действителността ми се натрапваше с малко по-сериозни тонове: лодката беше направена от твърдо дърво, гащетата ми бяха проядени от молци, на косата ѝ потръпваше някаква сива перушинка, по пясъка лазеха рачета, копчетата на сутиена бяха дамгосали със синичко кожата ѝ, между скаличките встрани някой се беше изходил, макар и отдавна (надявах се, че само аз виждам това). Веднага се отказах от замисъла си – нелепост наистина.

Гларусите не трепваха, какво бе туй самочувствие, навярно знаеха, че не отиваме при тях. Напуснах лодката, нагазих до колене. Карела остана на мястото си, напрягаше се да види колкото може повече, нагребваше от първото впечатление, в тази светлина островчето приличаше на умряло; сиротно и никому ненужно, то натрапваше

твърдите си очертания без организация на линиите, само фаровата кула и къщичката към нея не се подчиняваха на някаква геометрия, останалото се крепеше да не падне, поддържаше го неясен исторически инат – държеше се манастирската сграда, държаша се каменният кладенец със стряхата, камбанарията, църквичката; видя ми се чудно как е възможно това при тези ветрове и вълни – бучка захар сред водата. Изгазих на сушата, замагнах рязко с веслото, забих го в пясъка, но докато забия и второто, първото весло тупна в краката ми, изложих се, не можах да поставя категорична точка на плаването дотук. Залових се с дрехите и провизиите, измъкнах ги, но какво да правя с тях, къде да ги даяна, не беше ли по-добре да си останат в шкафчето?

– В лодката са на сянка – обади се Карела. – Защо ги вадиш?

– Роклята. – Дирех начин да спася авторитета си. – Ще се измачка.

– Остави роклята, виж какво е хубаво, това манастир ли е?

– Манастир е, женски, само за жени.

Карела завъртя бавно глава да обхване пейзажа, раменете ѝ станаха златни, косата ѝ златна, перушинката към нея ме отведе при райските птици, сочната ѝ тропическа уста изпращаше към мен ухания на карамфили. По набразденото пясъчно дъно бягаха рачета, светлосиви пустинничета препускаха през всекидневие си заедно с къщичките, завъртя се блясък от рибки, приличаха на иглички; Карела посегна, блясъкът се превърна в мълния и изчезна, а Карела се засмя по детски и ме погледна с очи, които сега не изглеждаха толкоз бедни на багри.

3.

Бях посмял да си представя и други неща, например как я нося на ръце по цялата суша; обикаляме, показвам ѝ всяка подробност, чак до вкаменения пиратски кораб; всичко знаех аз от рибарските приказки и от статиите за острова; но пасажерката ме изненада, заяви, че ще легне на пясъка и с това сипа вода в огъня. В онези години жаждата да опозная всеки кът на залива бе не по-малко силна от стремежа ми да изградя до себе си вярната на кипящата у мен мъжка същност приятелка. Оставих херцогинята да се пече на пясъка, изкачих се на пристана, оттам на платото, отгоре видях трогателната белота на лодката, розовото тяло на спътницата ми, размаханата за приветствие ръка. Има господ, въздъхнах възторжено аз, докато махах за отговор, има господ, да знаеш, ти не си вече оня неопределен и грозноват младеж, не е като да нямаш, имаш с кого да си говориш, да ходиш по острови, а това естествено ще стане и в писмата, които ще си разменяте отсега нататък; туй малко ли е, да пишеш и да чакаш писма!... Закрачих гордо. Чак тогава ми стана ясно колко оскъдно съм бил информиран за острова. Подробностите се оказаха решаващи, те ме поразяваха, влизаха в сърцето ми; да си се вглеждал, да речем, в църквичката от морето е едно, съвсем друго е обаче да разглеждаш отблизо камъните, гредите, дъските и керемидите, които я съставят, да не говорим за плочниците пред вратата, за сенчестия свод, за прохладната и тъмна вътрешност на постройката, претъпкана със старинни книжа, ковчежета и икони. Обиколих навсякъде, добих все пак някаква представа за самотните, обречени на опустошения здания, но без да се спирам където и да е, нищо не надарих с предполагаемото време, само си обещавах, горях и се заклевах да дойда повторно, сам; и удържах на думата си – върнах се по-късно там не един, а двацет пъти, натам ме зовеше споменът за най-далечното плаване в моя живот.

Безпокоеше ме усещането, че съм неразбран, не биваше да се губя дълго насам-натам, копнежът ме свличаше към пясъка, там лежеше едно нещо за убеждаване и подчиняване, то трябваше да разбере, че имам стремеж да се втурна към света като вестител на силната личност и добротата, да напоя всекидневие на хората с разказите

си и със зараждащите се по загадъчен начин репортажи за скитниците от най-тъмните ъгли на пристанищния ареал.

Но Карела Алечкович бе захвърлила сутиена си. От скалите съгледах големите ѝ сферични гърди. Малко разногледни, зениците им сочеха към различни паралели на света и – първото разочарование: полусферите не се извисяваха както трябва, бяха оклюмани, тогава още не знаех, че в подобна поза тази част от женската анатомия малко нещо издиша.

При тези обстоятелства нямаше начин да сляза при херцогинята си, налагаше ми се да изчакам. Карела не можеше да лежи там без сутиен цяла вечност, знаеше, че ще се върна. Почаках известно време, дявол знае колко, може би половин час, тогава няхах часовник, но нищо не се промени. Извиках, приканих я към кладенеца, без да я виждам, попитах дали не ѝ се пие вода. Карела ми отвърна, че не ѝ се пие вода. Повторих въпроса си, тя повтори отговора си. Ясно, можех да се приближа. Озовах се на скалата, погледнах към пясъка. Карела ми махаше възторжено, сутиенът лежеше до чантата ѝ.

След като се убедих, че ме викат настойчиво, тръгнах, гърдите ѝ ставаха все по-големи, стараех се да не гледам в тях, но ги виждах от ясно по-ясно, тяхната достоверност ме плашеше, приличаха ми на реални призраци.

- Няма ли да се къпем?
- Разбира се.
- Ами хайде, къде се бавиш?
- Трябва да разгледаш острова.
- Има време.

Ами да, предстоеше ни много-много време, един обед и един дълъг следобед, а може би и цялата нощ, може би още един ден, и още един ден, можехме да останем на острова, докато наскубем и изядем всички миди и всички стриди от скалите наоколо, изобщо започваше моето време, времето на доказването, часовете, в които ми предстоеше ролята на Том Сойер.

Изправих се на кея, след като се уверих, че съществувам в обсега на вниманието ѝ, скочих прилично с глава, вложих умението си (хиляди скокове преди това) да не вдигна пяна зад себе си. Може би съм успял, но ако съм успял, оценила ли го е? Зарях се в дълбочината, не бързах да се върна в сухия свят, продължих да се забивам надолу, а подир туй се плъзнах по дъното, изчезнах в сенките на водораслите; там се притаих, бях сигурен, че горе вече се тревожат за мен: какво му стана? Удави ли се? Когато пресметнах, че нервите на публиката сега са разбити, изскочиш шумно на повърхността.

– Не мога отгук – суетеше се Карела Алечкович. Целият мой спектакъл бе отишъл на вятъра. – Каж ми откъде да вляза.

- От плажчето – насочих я аз. – По пясъчното дъно.

Бях пред нея, тя беше клекнала на кея, гърдите ѝ ме заплашваха; не, немислимо е повече, накрая Карела би трябвало най-сетне да разбере, че така няма да върви, време е да постави проклетия си сутиен на мястото му.

- Има ли островни животни?
- Няма – засмях се аз. – Влизай! Не искаш ли да скочиш отгук?

Спокойно се върна на плажчето, нагази и се отпусна. Заобиколих кея и я посрещнах. Плуваше като удавник, пазеше да не намокри косата си, страхуваше се и да не глътне вода.

Отказах се от предварителния си замисъл да отскоча до хоризонта и да се върна, вече знаех, че няма да шашна никого, Дулцинея не даваше пукната пара за подвизите на своя рицар.

Приседна върху носа на лодчицата, беше мокра, миришеше на прохлада, наведе глава и затърси мидички, емайлирана от слънчевата светлина, Карела Алечкович отново ми се стори недостъпна, питах се по какви физически закони мократа обвивка я отдалечаваше от мен и възстановяваше предимствата ѝ.

– Голям поет си имате, Гребецо. – Забравих да ви спомена, тя избягваше да си служи с името ми, още при потеглянето от бургаския плаж сутринта побърза да заяви: “Ти си гребец, за мен си гребец, ще те наричам Гребецо.” На нея туй прозвище ѝ хареса. – Обичам Ботев. Ти харесваш ли го? – Не успях да отвърна, тя бързаше, чоплеше пясъчната жарава, отделяше ефектните черупки и оцветените камъчета. Зад косата ѝ подскачаха цветистите зърна на морето, в дремливата носталгична далечина на късното лято прозираха къщите на града и пристанишните хамбари.

До този миг навярно виждах, но не приемах или не желяех да приема за факт, че Карела Алечкович не може да ме изненада с дълги крака, прасците ѝ бяха тромави; сега обаче приех тия недостатъци безрезервно, побързах да прибавя към тях и новооткрития неин недостатък – предразположението ѝ към Ботев. Поне да не беше го заявявала. По него време скиторех из чуждоземни литературни “салони”, подобни хвалби към който и да е наш, ако ще той да е Ботев, бих добавил, особено Ботев, посрещах с тъничка, но нарочно неприкрита усмивка. Събеседничката ми не забеляза усмивката, тя не бе и допуснала, че някой може да си позволи подобно кощунство; докато отделяше скъпоценните си пъстри камъчета и охлюви, Карела ми цитираше; в орхидейния блясък на моя необикновен ден бях принуден да изслушам няколко Ботеви куплета от една словенка, та тя не бе могла да проумее, че нейният гребец преди малко бе направил едно не толкоз обикновено гмуркане, на нея едва ли ще ѝ се случи да види в Белград или Люблина такъв подвиг.

– Гладна съм.

Пренесохме се на кея, тя се прибра в сутиена си, разгънах хартията, постлах я на цимента. Карела се зае с колбаса, наряза го неочаквано грубо, замириса на истински унгарски салам, а как бях гладен, боже мой, как бях гладен! Начупихме питките и се изправих пред единствения проблем: как да се удържа; с тоя мой глад можех да рухна пред очите на любимата си; кое ми гарантираше, че няма да загрухтя?

– Сега ще ядем здравата!

– Какво?

– Гладна съм като прасе. Гребецо, никога не съм била по-гладна в живота си.

Ти?

– А.

– Какво а?

– Не мога да кажа същото.

– След това гребане? И след гмуркането? Ти изчезна и ме изплаши. Пък да взема да ти викам Гмуркача, а?

Гълтах питата, гълтах салама, виждах се отразен в тъмните стъкла на очилата ѝ, слънцето нагряваше раменете ми, в древния омайващ въздух и тишината се чувствувах като истински покровител, признат вожд на племето; в такъв въздух и в такава тишина наистина могат да съществуват и красотата, и щастието, да се замислят десетки житейски сражения – предстояха ми още завоевания, сега вече светът би трябвало да ми се предаде, съзирах се богат и известен, тръгнал по земното кълбо, от влак на влак, от параход на параход сред заспалия мир на джонките, навсякъде с Карела Алечкович, а като корона на всичко изгряваше видението за тръстиково щастие край морето или аржентинска хациенда, но най-властно от всичко ме притегляше идилията под страстните мигли на палмите, там, да речем, южно от Паго-Паго, да я заведа с голяма

гемия, щом стигнем, да опожаря гемията, след това да взема любимата си на ръце, да я отведа до рекичката, да обруля няколко кокосови ореха.

Трошици от питата светлееха на коленете ѝ, трошици бяха паднали и върху пликчето ѝ, точно там, където започваше Заливът на голямата мечта. Тези трошици ме върнаха в реалността, спомних си как снощи бях концентрирал цялото си хлапашко умение, как измъкнах от джоба на спящия си баща пари за хляб и салам. Ами ако не бях успял? Там е работата, че всичко се подреждаше добре, дори бяха забелязали продължителното ми изчезване под водата, зараждаше се надеждицата да бъда наречен Гмуркача.

4.

Когато разгледахме острова изцяло и пихме вода от кладенеца, отведох херцогинята си на северната страна, където сега е ресторантът. Тук брегът е най-висок, на едно местенце долу вълничките се размиваха в гигантска каменна вана, тя прилича на корабно корито и според легендата представлява вкаменен двумачтник. Пиратите нападнали манастира и ограбили златото му, но щом потеглили, висши небесни сили му пратили буря, халите разпарцали ветрилата, оголили реите и хвърлили кораба върху скалите, където същите сили го вкаменили.

Карела Алечкович стоеше загледана в логиката на легендата, долу вълничките подрипваха между вкаменените бордове, моята принцеса може би се напрягаше да отхвърли истинността на историята по простата причина, че ето нà, размерите на реалните кораби превишават няколко пъти размера на анатемосания кораб.

– Благодаря ти, Гмуркачо, доволна съм, че снощи се срещнахме. Сега колегите ми скучаят по улиците, никой от тях не подозира за преживяването ми. Ще мога ли да им го предам? Това е удивително, по-интересно от София.

По-интересно от София. Трябва да се помисли. Тогава София изпращаше светлината си към мен, оттам идваха учебниците, вестниците, книгите. София ми доставяше филмите, превеждаше ми ги, напечатваше надписите им, Радио София ми подаряваше мелодиите на Дюк Елингтън и Ъруин Бърлин, омайваше ме с изпълненията на Алис Фей, там се намираше военното училище, мечтата ми, тъй като можех да постъпя в него с мизерен бал, като син на военноинвалид, но то не ме прие; в София се намираше и американският колеж, там изчезваха богатите ми приятели, от тях научавах, че някога на света са живели хора като Уолт Уитмън и Джон Милтън. Как е възможно туй късче скала да е по-интересно от София? Какви ми ги бъбре тая моя любима?

Копнежът ми да я грабна и понеса се възпламени наново, този път бях решил твърдо, че ако я отнеса, като нищо ще си позволя своеволието да допра бузата си до косата ѝ. Карела Алечкович се облегна с длан на голото ми рамо и повдигна крака си. Видях цялото ѝ ходило, опипваше го с пръсти, търсеше трънчето, оказа се, че трънче няма, тя потърка петата си навсякъде и стъпи с двата си крака на земята; дланта ѝ слезе от рамото ми, целият кипях, бях се превърнал в бутилка с щастие.

– Карела, не си ли отново гладна?

– Не, но мога да ям повторно. – Не знаеше да се засмее ли, или да не се засмее. – Нима остана нещо в хартиите? – Хвърли око на часовничето си. – Минали са три часа.

Толкоз беше часът – три, както казваха някога спасителите от плажа: мидено време. Докато херцогинята ми се забавляваше в плитчините – изследваше движението на пясъчното дъно, – аз открих гостоприемна скала само на човешки бой под водата. Гмурнах се няколко пъти, натрупах купчина миди до огнището – всички бяха едри и тежки. Последва онова приятно събиране на съчки, оказа се, че да събираш съчки с

Карела Алечкович е забележително удоволствие, тя се вживя в дейността си и поработи здравата.

– Мисля, че ще стигнат и за утре.

– За утре?

Този път херцогинята ми се засмя:

– Какво ни пречи.

Главозамайваща приятелка, държи се простичко, не създава проблеми, точно когато се канех да я питам дали няма да дойдем и утре.

– Пък не съм видяла и делфините.

Докато нажежавах ламарината за печенето и обгарях рибените мазнини по нея, хвърлих поглед на морето – нищо, къорав делфин. Последва ново приятно занимание – подреждането на мидите върху ламарината. Карела видя как го правя, оставих я да довърши, а аз се заех да изтривам ракушките по черупките. По ламарината падаха водорасли, засъскаха, това бяха първите ухания на пиршеството.

– Тук има ли къде да ношуваме?

Проява на импулсивност? Необмислени думи?

– Под навеса... Целият манастир е празен.

Лекомислен отговор от моя страна.

– Да бяхме взели поне пуловери, така ще измръзнем.

– А и четки за зъби не носим – забелязах аз. – Тъй би казал Съмърсет Моам.

Изфукването ми с Моам и този път не намери отклик, преди това няколко пъти се опитах да пробутам името му, но ударих на камък. Карела имаше само понятие от него.

Мидите започнаха да се отварят, сега върху огъня зацвърчаха соковете им. Няколко черупки зяпнаха като макове, разпукаха се изведнъж, както се казва, с трясък – в бисерните дънца на долните черупки връха белите ядки с черните точки на онова, което се яде.

– Не! – заяви неочаквано Карела Алечкович. – Няма.

– Какво няма?

– Да се върна в Белград. Нито в Люблина. Аз и без туй не зная какво съм: сръбкиня, словенка, унгарка или австрийка. Някой ме убеждава непрекъснато, че имам и българска кръв.

5.

Излезе малко вятър, вълничките ни удариха в борд точно като се изхвърляхме на бургаския плаж. Едно зайче се преметна през фалшборда, намокри гащетата й. Карела Алечкович стъпи на пясъка и се опипа, после се втурна да гони веслото си, пообърка се. Заповядах й незабавно да излезе от морето, достигнах отдалечаващото се от нас весло, насочих лодката с тикане към брега и чак сега помолих херцогинята си да ми помогне. Изтеглихме “Чайка” на пясъка, по навик огледах небето, нищо особено, можехме да я оставим тук, нямаше опасност от усилване на вълнението. Измъкнах дрехите от шкафчето, изтръсках ги по няколко пъти, но не се оправиха. Херцогинята облече роклята си, обу се. Опакована и с чантичка в ръка, тя се превърна отново в мадамче, само че съдвкано. Доколкото схванах, не й пукаше, друга на нейно място би запитала сто пъти как изглежда, но тя се въздържа – дразнеше я само подмокрянето. Обаче намери цаката му, херцогинята смъкна гащетата и си ги прибра в чантата.

В гнилочния плажен здрач Бениамино Джили пееше своята “Торна пичина миа” – може би цитирам грубо, – песента заливаше чрез високоговорителите не само морската градина и казиното, озвучаването я доставяше и долу, при кабините и

мостика, сакън да не бъде ошетен някой откъм музика. Но не се дразнехме, трябва да ви призная, че слушахме с удоволствие, това се считаше за шик – младост.

Карела Алечкович ме помоли утре да отплаваме един час по-късно, малко да си доспи. Изпроводих я до първата тераса на стълбището, мечовете на разните екзотични растения пробождаха мрачината и в тази обстановка се случи нещо непредвидено – херцогинята ме целуна там, където завършва устата ми и започва бузата. Побягна. Като се върнах при лодката, струваше ми се, че мога да я изтегля като перце до кабините. Смъкнах банските гашета, ритнах ги весело и затанцувах гол, този път под ритъма на “Ай роу”, танцувах и навличах панталона, губех равновесие, падах на пясъка, вирвах крака, изправях се и продължавах да се обличам, не обръщах каквото и да е внимание на мокрите си крака, обувах чорапите, обувах обувката, въртях се по оста си, развявах ризата си.

Мисля, че тогава не тръгнах, а политнах, крила ми бяха веслата. Щом прибрах дреболиите от оборудването на “Чайка” в помещението на спасителите, останах само с ученическата чанта в ръце. Чантата ми се стори неповторима, скъпоценност, в тези минути просто я обожавах, дори я прегърнах и целунах, но защо – и до днес не мога да си обясня.

Пред казиното се бяха накупчили сума ти приятели, нула внимание обаче, сториха ми се жалки махленчета. Глупачките, разбира се, продължаваха да не ме забелязват. Минах гордо по главната алея като собственик на лодка; кой друг, кажете, кой друг ученик по това време притежаваше собствена лодка; но имаше и по-важни неща – принадлежеше ми и едно женско същество, съставено от сума ти нации.

По него време живеех много далеч, предстоеше ми да прекося града от самия изток до самия запад, от морето до езерото, може би двайсет минути вървене, ако не и повече – време да маршируваш и да пееш. Пеех. Но изтрезнявах. Постепенно идвах на себе си. Това нещо “до утре” ме занимаваше сериозно. Защо до утре? Къде е писано, че не мога да видя моята Карела довечера? Достатъчно е само да отида в казиното, групата им ще бъде там, ще танцуваме отново, този път ще я притисна плътно, време ми е да стана по-смел: когато двама се обичат, те са заедно, притискат се, дори нещо повече. Докато скитахме днеска по острова, на мен ми беше хрумнало да вечеряме в казиното, мечтаех да се покажа пред публиката. Но за тази работа са необходими пари, мъжът покорява, но плаща и сметките в ресторанта. В далечното бъдеще ми предстоеше да имам много пари, луди пари, така си мислех и бях абсолютно сигурен в туй, но точно нея вечер няхах, нито пък разполагах с нещо за продаване, а и да разполагах, кога да продам, от вечерните часове до сутринта се простираше само една нощ, за почивка, за сън, да се наспя и да тичам на срещата.

Преди да кривна към бащината къща на “Цар Самуил” 88, минах край фурната на вуйчо, на “Гладстон”. В оскъдното осветление на фурната вуйчо Йовко четеше вестник “Утро”. Топлината от непродадените още хлябове дремеше във въздуха, тук господствуваше такова ухание, каквото никоя френска фирма за производство на парфюми не би могла да постигне, макар че е светотатство на сравняване: ухаеше на труд и убедително човешко спокойствие. Неизбежното щурче пееше. В стаичката над пекарнята пееше чиракът. Неравният му глас на непогражданен още селски момък не нараняваше спокойствието, той нямаше сила за това, нямаше и самочувствие, чиракът притежаваше неизчерпаема енергия само да копнее през всички свободни часове, обикновено за едни и същи клиенти, зърваше ги през прозорчето и това му беше достатъчно. Момъкът си пееше, но вуйчо така и не го чуваше, той чуваше само грохота на света, с всичките му тревоги и сътресения – от Китай до Испания, от България до нова Зеландия; тогава аз, облепен със захарта на лъжелитературата и холивудските

филми, препусках по заглавията на вестниците като сляп и не разбирах какво се крие зад въпросите му.

– Как смяташ, ще си намеря ли майстора?

Така разговаряше вуйчо ми.

И ме предизвикваше да кажа:

– Кой?

– Франковецът.

Не казваше Франко, казваше франковецът.

А аз мълчах, нищо не знаех.

– Как смяташ, мусолиновецът ще се скара ли с Него?

Смътно долавях, че може би зад Него се крие Хитлер, отговорих:

– Труден въпрос.

– Кой знае – смееше се с очите си вуйчо ми, о, как се усмихваше той само с тези свои хубави недоверчиви очи, той се съмняваше с тях, обещаваше, отричаше – всичко правеше с очите си. – Не се знае дали въпросът е труден. Ти ги познаваш, нали се размесихте. Мислиш ли, че знаят всичко?

Ха сега де, кой да знае с кого съм се размесил.

– Нали им носиш да ти ги печатат там.

Аха, носех им по нещичко и ми го печатаха, туй означаваше, че вуйчо Йовко се досещаше от някои репортажи за ранните ми журналистически приключения и както беше наивен – а според мен само се правеше на такъв, – той може би допускаше, че редакторите на трите местни вестника знаят повече от него; не знаеха, разбира се; вуйчо се отличаваше с по-висока вродена интелигентност от тяхната; изключвам Светлозар Ловджиев от “Бургаски фар”. Дори сега трудно намирам критерия за истинска оценка, но все ми се ще да вярвам, че вуйчо Йовко представляваше цялостна, почти съвършена личност, и все още не мога да проумея в кое главно се осъществяваше той – като фурнаджия, в най-идеалната форма на тази професия, произвеждаше чудесен честен хляб за хората; или като чувствителна струна на човешките и обществените пулсации.

Когато нея вечер преминах в територията на щурчето, чирака и четящия в дрезгавината брат на майка ми, бях поразен от осезаемостта на далечния техен свят, този свят нямаше нищо общо нито с мокрите гащички на словенката, нито с неспокойния ми стремеж да намеря пари за ресторант и за повторно плаване до острова. Влизах тук комай само при нужда. Той знаеше за какво мога да го посетя, аз знаех, че той знае, на всичко отгоре знаех още, че той знае колко пъти бях изтръгвал от него пари с обещание да му ги върна, а не му ги връщах. Бях сигурен, че ще ми даде някаква сумичка, но преди това щеше да ме разпъне на кръст в дълъг-предълъг разговор – появявах се в удобен момент, в най-дълбоките му и отчаяни часове на самота. Усетих настроението му в доловимото напрежение, то се изяви в погледа му, излезе напред, извън привлекателната статичност и прекалената белота на лицето му, живяло без какъвто и да е досег със слънцето, отразило може би бялото алхимическо сияние на брашното. Жизнената прецизност на този човек се изявяваше бавно, трезво, ще ми се да употребя и думата мъдро; подобни личности обикновено се появяват някъде и понякога, за да защитят легендата за човека, неговата висока естетическа неприкосновеност. Тогава трябва да е бил на петдесет, беше най-красивият представител на рода ни, живееше сговорно с бездетната ми вуйна Манда, домъкнали се от мраморната гръд на Странджа – оттам прииждаха тогава всички мои лели и чичовци, баща ми и майка ми, дядовците и бабите – от Малко Търново и Лозенград. Нея вечер вуйчо Йовко се усмихваше с благородното си притворство в сивожълтата дрезгавина и ме запрати в дивите хайдушки поляни на разговора.

Едва в полунощ успях да напусна фурната. Парите обаче бяха в джоба ми. Прибрах се заспал у дома. Вече нямаше време за нищо освен за чаршафите. Плъзнах се по коравината на леглото и се вмъкнах в копринения пашкул на мечтанията, със сладостни предчувствия за утрешния ден. По някое време се събудих от страх да не съм е нещо разтопил. Нищо ми нямаше. Усмихнах се в тъмнината и заспах отново.

6.

От седем сутринта стърча до лодката и гледам нагоре към казиното. Карела Алечкович би трябвало да се покаже отдавна там, да се “съедини” с палмата, после да се отдели от нея и да се понесе към мен. Горе се появяват посетителите на септемврийския плаж, десет минути преди това се натръшват съблечени край мен – преподаватели от италианското и немското училище, близначките на немския консул с всичките им лунички, унгарският консул господин Зенович, английският консул мистър Кендъл, художникът Задгорски, семейство Сярови – трийсетина фанатици на късното слънце. Телата им имат цвета на шоколада. Цяло лято съм бил на открито, но сравнен с тях, приличам на снежинка и как да си обясня тая работа, никак не ми е ясно.

Шкафчето на “Чайка” тая сутрин е приютило няколко изненади, освен салама и питките в него съм затворил две бири, две пасти два лимона за мидите и въдица – днес ще наловя малко попчета. Само че кога ще дойде най-сетне херцогинята, приближава девет, ако се появи сега, ще тръгнем с два часа закъснение. Все пак в това се крие и някакво преимущество – всички тия шоколадови тюлени ще видят с очите си каква кинозвезда отнасям към хоризонта. Останали са ми гулдени и за вечерта, дори за другия ден, изглежда, че ще се танцува здравата, финансовата ми мощ ме прави дързък, ами че то било съвсем друго, като си имам пари, усещам как ставам и по-красив. Мидите ще бъдат залети с лимонов сок, ще се пие бира, ще ядем попчета и ще лапаме горещото им печено месо; това са все деликатеси, за мангизлии. Най-същественото обаче се състои в туй, че си имам далечен замисъл, в него се крие нещо наистина пъклено и коварно – донесъл съм ученическия си шинел и два пуловера; този път ще настоя сериозно да пренощуваме под навеса на църквичката. Горката Карела, няма къде да ми избяга, цяла нощ е това, не може да не отделим малко време и за целуване. Призори, след като сме се нацелували, ще я взема най-после на ръце и ще я понеса към морето. Все пак ще видим, можем и да не бързаме толкоз рано за морето, каквото реши тя, за нея туй е първото преживяване на остров (трябва да помисли, че за мен тия приключения са едва ли не всекидневие). По-нататък ще й дам да подразбере, че колкото и да съм авантюрист по отношение на жените, все пак най-после съм си намерил и аз майстора, дори нещо повече – направо съм се превърнал в неин подчинен. Подобни победи правят жените горди. Постепенно ще дойде подходящият момент за най-важното, то ще се случи някъде на острова или докато танцуваме в казиното: направо ще й предложи нещо като женитба, тя да си определи по-точно какво, ала да бъдем свързани за цял живот, с вяност до смърт, ако е възможно, ще го подпечатаме с клетви.

Не искам това – денят няма никакво право да се изнизва, часовникът няма право да сочи десет! Трябваше да потеглим преди три часа! Ами че какво означава туй: времето лети, Карела Алечкович закъснява и както е тръгнало, ще гребем в най-голямата горещина. Нещо се е случило, може би нещо я възпира, някаква от глупава по-глупава подробност. Каква ли е тя? Какво ли би станало, ако изтърча до центъра на града и проверя? Но къде точно? Знам ли? Не, трябва да чакам тук, само тук, ще тръгнем от това място и цялата работа вече не може да се размине без преспиване на острова, от ясно по ясно, ще падне голямо целуване. И всички тия мъртви под фасадния си шоколадов тен известни жители на града ще умрат от завист, като видят

как отнасям под носа им една голяма жена с една малка лодчица; те ще гледат дълго от пясъчните си леговища как изчезваме, стопени в разточителната предесенна нежност, сред предпазения от излишни жестове пейзаж.

Стрелките на плажния часовник продължават да се придвижват, усещам нахалния им ход, но се правя на равнодушен, все едно че са замръзнали на седем и петнайсет, да речем; какво са петнайсет минути, в края на краищата какво са и три часа. Нима не беше тя, която ме целуна и изтича нагоре към звездната здрачевина? Ще чакам още, колкото си искам, мога да стърча при върнатата си лодка и до вечерта.

Както и стана, моля ви се, дочеках и мръкването.

Несъзнателно проследявах изреждането на по-малките и по-големите събития наоколо; те бележеха развитието на деня – от завръщането на лодките до вечерните разходкаджии по мостика. Лодката на Кирливия се прибра първа от сутрешната чиконта, привързаха я в края на мостика, оттам долетя гранясаият му пиянски глас, сякаш се караше без прекъсване, нанизваше чевръсто с двамата помощници рибите на връзки за продан и псуваше; за какво псуваше този човек, никога не можеше да се разбере. За разлика от Кирливия собственикът на втората лодка, Олелебатето, мълчеше. Сътрудниците му също мълчаха. Разсъблеченото до кръста тяло на Олелебатето гъмжеше от несвързани по тематика и жанрово изпълнение татуировка. Татуировките присъствуваха върху тъмната му кожа без каквото и да е творческо равновесие, нито опит за някакво композиране – главно женски тела с натрапчиво подчертани делти и гърди. Край грубите им лица се стичаха още по-груби къдрици, изобщо жените от харема на Олелебатето с грозотата си можеха да съблазнат само войници от известния по него време чуждестранен френски легион в Северна Африка. И дати, естествено; много дати, съставени от неграмотно нанесени цифри, точки, удивителни – датата на постъпването, да речем, във флотата и датата на уволнението, датата на влизането във флотския затвор и датата на излизането – все от този род.

Лежащите на плажа бездействуваха не само върху пясъка, но и в мислите си. Една гостенка на немския консул – беше се съблякла по-късно от другите – от време на време сядаше върху хавлията си и наблюдаваше поразеното от безветрието море. Виждах лицето ѝ в профил, виждах острия ѝ прегърбен нос, търсех липсващите ѝ гърди. Чувствителното ми сърце се свиваше при мисълта за равното, по принуда дълбоконтравствено старомоминство, което я очакваше. Виждах островърхите къщички на баварско градче, чувах стъпките на госпожицата по уличките и страдах, може би колкото нея, така откликвах в младежките си години при подобни находки. Добрият господин Зенович – никога не ще го забравя, трудно се изтрива в съзнанието подобна приятна и сякаш необходима за града личност, която не е сторила никому зло – дремеше в познатата му сладостна премала, а слънцето продължаваше да върши известната си вече работа върху кожата му; тогава никой и не мислеше да свързва продължителното нагриване нито с рака, нито със склерозата, беше времето на сладострастни незнания и заблуди, блажено време и за мен, не само защото бях млад, а защото мислех, че едно момиче каже ли “утре идвам”, то ще дойде непременно на срещата.

Когато при лодките приготвиха рибните нанизы за продаване, по стълбището се спуснаха двама стражари с бели куртки, бели шапки и черни карабини. Водеше ги цивилното ченге Димо. Подобно нещо не бях виждал никога на плажа. Стражарите огледаха кабините за събличане, пръснаха се между плажуващите, вираха се в нас, тримата търсеха някого. Отидоха си. Сякаш не беше се случило нищо – плажуващите си трупаха слънчевата енергия, рибарите си понесоха рибите към града, а аз продължавах да чакам Карела Алечкович. Пукаше ни на нас всички там какво може да

стане по него време из света. Към петнайсет часа си отиде художникът Задгорски, останалите – трупове.

Кирливия и Олелебатето се върнаха обратно с хората си. Движеха се като преяли и препили. Отвързаха лодките и излязоха на следобедната чиконта. Вече подухваше, морето се беше пораздвижило. Към мостика се приближиха делфини, заиграха се, никой не ги забеляза, мисля, че само гостенката на немския консул им обърна малко внимание. Шведски параход напусна пристанището. Появи се директорът на Италианската банка, не му знам името, знам го само по физиономия, много бял, къде се беше дянал този господин цяло лято, знае ли човек какви са пътищата на по-знатните бургаски граждани? Притичаха голи циганчета. Отначало бяха две. Цамбурнаха се във водата. Като се показаха, на мен ми се сториха три, а после четири или пет. Пак се цамбурнаха, останах с впечатление, че се цамбурнаха пет, но на повърхността излязоха само три. По-право – четири или две. Ха сега де, колко бяха отначало, колко станаха после, колко се цамбурнаха и колко излязоха, като се има предвид, че накрая към дрешките се затичаха само две. Нямах настроение да се занимавам с губещи се циганчета, чаках Карела Алечкович. Накрая едно от циганчетата започна да пишка и да пее. Близначките на немския консул проявиха тактичност и изтичаха в морето. След малко излязоха от водата три. Като се вгледах по-старателно, какво да видя – едното е циганче. Включих го в сметката, то и двете на пясъка правеха три парчета. В цялата работа имаше някаква загадка. Това ме интересуваше слабо, чаках Карела Алечкович...

Лодките се върнаха отново, този път от следобедна чиконта. Облякох се. Плажът беше пуст, всички го бяха напуснали отдавна. Взирах се в здрача, все ми се струваше, че ще притича някое от циганчетата. Огледах небето, нищо особено, “Чайка” можеше да остане на мястото си, този път заредена с храна, бира и топли дрехи. Отворих стаичката на спасителите – спасители отдавна нямаше, беше им свършил сезонът, – наведох греблата, проврях ги през входа. Как да ви кажа, при други обстоятелства навярно бих преживял момента съвсем различно, но сега видях само очите, а може би исках да видя само тях, лицето му никак не ме интересуваше, то ми се загуби изцяло от вниманието, възприемах единствено очите му, те също се взираха в мен и може би бяха сигурни, че в следващия миг ще последва нещо нежелано. Изправих греблата в ъгъла, по този начин дадох възможност на човека, ако поиска, да ме нападне отзад, а същевременно му демонстрирах и доверието си. Днес още си мисля за този мой жест и постоянно се убеждавам, че тогава направих достатъчно – подказах му, че няма да го издам, какъвто и да е той – крадец или убиец.

7.

Вече седях на маса с чиста покривка, близо до палмата, листата ѝ в светлината на белите глобуси бяха придобили по-осезаема восъчна бутафорност, но както и да ги иронизирам сега, тогава те ме отпращаха в тихоокеанските атоли, виждах се като капитан на шхуна – продал съм вече копрата, седнал съм в крайбрежния ресторант, полъхът разсейва дима на лулата ми, укулетето ме гали с тоновете си, очаквам само да дойде крайната точка на далечината: лъкът, тетивата и стрелата на живота ми – гладката хавайка Карела Алечкович.

Най-после българистите пристигнаха, този път те бяха придружени от д-р Болгуров и други интелектуалци. Насядаха. Много дългата маса беше подредена специално, намирисваше на официалност, мрачни сили се вклиняваха между мен и хавайката. Но къде е тя? Тя все още не се мяркаше. Какво ли може да ѝ е попречило? Сkochих, изтичах до тоалетната, повъртях се малко наоколо, никой не се появи, върнах се на терасата, огледах масата на д-р Болгуров, слава богу, Карела Алечкович още

липсваше. Туй ми даваше известно предимство; отново излязох, застанах на алеята; отсега нататък никои не можеше да влезе в ресторанта, без да го видя.

Почаках около час; в тия шейсетина минути притъпените ми сетива все пак успяха да доловят далечни обезпокоителни сигнали, но тогава не им обърнах достатъчно внимание, едва по-късно, когато развитието на историята ме тласна в най-интимната зона на моя живот, осъзнах, че съм се запътил към обезличаването си. Ето нà, не помислих кога съм се втурнал към българистите, нито кога съм дръпнал за рамото предполагаемата нейна приятелка.

– Карела болна ли е?

– Какво?

– Къде е Карела?

Смях.

– Кажете къде е Карела? Защо не е тук?

Към смеха на предполагаемата нейна приятелка се присъединиха смеховете на още няколко колежки.

– Кажете в кой хотел сте?

Този път не ме дразнеше толкоз смехът на югославянките, повече ме дразнеха възмутителните погледи на д-р Болгуров и местните негови сателити – ако трябва да бъда справедлив, – все кротки и добронамерени иначе хора. В споменатия вече момент обаче разбрах, че до тази дълга маса с преполовени бутилки не бива да оставам нито миг.

Бързах по “Богориди” към Главната; къде отивах – не знаех; гонех само класическия център на града, вътрешен глас ми повтаряше, че там и само там би могло да започне и да завърши всичко, каквото и да е то: раждане, смърт, любов, изневяра, раздяла, убийство – съществен елемент според мен от стандартното мислене на провинциалиста.

Колкото аз се движех бързо, толкоз всичко край мен ми се струваше застояло, гипсирано; улиците, градът, минавачите бяха сковани от катастрофален паралич, замръзнали като восъчни макети и кукли.

Само една кола, само един спортен форд с открит гюрук се плъзна нито бавно, нито бързо край мен. Махна ми ръка. Бодър женски глас извика, прободете ме през гърдите, излезе през гърба ми:

– Гмуркач!

Карела Алечкович се беше извърнала честно към мен с вдигната ръка до момента, в който фордът на индустриалецът Д. В. Я отнесе в загадката.

Градът оживя и хората се раздвижиха; мина евреинът Шимон с портативната си сергийка, дебел мъж и дребна жена с криви крака се караха по семейному, брадясал несретник повръщаше вино върху бордюра, градският часовник показваше осем и половина, тънък бензинов остатък витаеше във въздуха на чистата септемврийска вечер. Но раздвижената и озвучена картина се смрази отново, усетих се повторно сам сред декора, потънал до гуша в мизерията на отчайващо несправедлива, безчовечна дисквалификация. Усетих още, че съм готов да вдигна юмрук, щеше ми се да се закамня някому, да произнесе проклятие или пък да скоча от висок прозорец на тротоара.

Тръгнах.

Какво друго – тръгнах; нямах особен избор, в главата ми бе напрегнато от мисли и емоции, а никакви възможности да действам, да предприема нещо. Можех само да вървя привидно без определена посока, банално състояние, единствената ми версия бе тази – да се движа, навярно духът ми е разчитал, че през време на вървенето ще му хрумне нещо по-добро. Извървах няколко пресечки, уличката с липите ме изведе в хубавия квартал. Спрях пред бялата фасада на новоизградена двуетажна къща – рязък

контраст на другите жълти старинни къщи, – с метална ограда от прави железни пръчки, без орнаментика, дворче с кипариси и гараж. За тази къща казваха, че била построена в арабски стил, защо казваха така, какво разбираха хората под арабски стил, не ми бе ясно.

Вратата се оказа заключена. Преди да опитам през оградата, натиснах портала за колите. Беше само притворен. Озовах се в двора. Изненада ме перверзен аромат на култивирани рози. Кипарисите стърчаха наоколо в стойки на лунатици. Май духаше вятър, тук той не се усещаше, но дърветата в съседните дворове вече шумяха. Входът на гаража зееше, вътре светеше слаба крушка. Шевролетът ме погледна в някакво тъпо очакване с фаровете си. Допуснах, че се чувства самотен без своя форд. Огледах се. Можех ли да извърша сериозна пакост? Върнах се в двора, преминах по алейката, изкачих няколкото стъпала до площадката.

Тогава пеньоарът се славеше като важна съставна част от бита на буржоазията, но жената не беше по пеньоар, разоръженото ѝ категорично тяло се вместише разкошно в копринена пижама с един от най-крехките нюанси на синия цвят. Тази нежносиня светлина прекоси стаята, застана до дъщеричката си и погали косата ѝ. Дъщеричката, изглежда, разбра какво се иска от нея, изправи се, последва целувка, докоснаха се две разглезени от приятен живот лица. Малката изчезна към спалнята си, майката усили музиката от радиото, отегчено прелисти филмово списание. Ръката ѝ се протегна към телефона, съпругата на Д. В. се усмихна в мембраната, видях профила ѝ, в нейното лице бе влюбен целият град, в устата ѝ блеснаха перлички. От корицата на списанието гледеше Марлен Дитрих – нищо в сравнение със стопанката на дома. Довтаса прислужничка, постави на масичката едри ябълки. На излизане прислужничката се размина с дъщеричката, вече по нощничка. Майката подаде слушалката, детето изрече нещо в мембраната и се засмя. Тук изтръпнах, но бързо разбрах, че не разговаря с баща си, изражението на лицето ѝ ми го подсказа. Слушалката се върна в ръката на майката, тя приключи разговора и ме погледна. Направих крачка назад, не последва нищо, домакинята отправи строги думи към дъщеричката си и а отпрати категорично. Разполови една от ябълките, после се отказа, загледа се в една котка, котката мина далече от нея, май че проявяваше враждебност, покачи се в креслото и изчезна от взора ми. Стопанката на дома отново разгъна списанието, движенията на крайниците ѝ си бяха все същите – сърнешки, – само че много спокойни, защитени с всичко, което я заобикаляше наоколо, и да ви призная ли – всяко нейно раздвижване предизвикваше невидими сътресения по тялото ѝ; трепет, който повишаваше кръвообращението в слабините на мъжа.

Слязох на плочника, нагазих в затревена земя, сега се намирах под отворения прозорец на стаята, всъщност хол, прозорецът се извисяваше високо над главата ми, но ясно чувах синкопите на кларнет; след като бях възприел беззвучната картина от дома на Д. В., сега търсех и неговите шумове. Не се чуваше обаче нищо друго освен изпълнението на Арти Шоу. В мрежата на прозореца се блъскаха комари, аз и комарите блуждаехме извън предпазната преграда; инсектите бяха безпомощни, не можеха да се промъкнат вътре, кръвта на красавицата беше недостижима за тях, но аз като нищо можех да изобретя нещо, само че се двоумях какво точно да извърша – да удуша детето или да изнася сърнището с нежносинята обвивка. Прислужницата объркваше сметките ми, тя не бе предвидена, нейната смърт ми се виждаше някак в повече, увеличаваха се и разстоянията – щеше да се наложи да търся стаичката ѝ в таванското етажче. Най-доброто разрешение за мен си оставаше изнасилването на съпругата, без да пострада детето, без да умъртъвявам прислужницата. Проникването в хола е просто и ясно – през отворения прозорец; разкъсвам мрежата и край. В гаража бях зърнал някаква стълбичка, само че ножът, сервиран с ябълките, не ми харесваше,

липсваше му внушителност, никакво острие, как да го насочиш към гърлото, как да заплашиш жертвата? Не, съпругата на Д. В. трябваше да ми се отдаде доброволно и с хъс, ако викне, да викне по други причини, не да търси помощ; тя трябва да отмъсти по най-първобитния начин на съпруга изверг. Той не е на вечеря с индустриалците на града, той сега се гаври с Карела Алечкович, защото има спортен форд, защото е красив като Кари Грант, и тенисист, и подвижен като тигър, но той е тъп, той не е чел нито Достоевски, нито Голсуърти, неговата жалка ранна младост не е била зареждана от физическата и духовната мощ на Джек Лондон, Д. В. никога не се е крил в трюма на параход, за да отплава за Америка, нито може да се гмурне на пет метра за стриди...

Сега пък Шопен!

Музиката от радиото продължаваше да стриже тишината, но върху нея неочаквано се насложи някакво пиано. Изкачих се повторно на площадката, ясно, в дъното на хола! В неговата чупка! Красавицата чоплеше по клавишите. Всъщност не знаех кой точно беше с нея, допуснах, че е Шопен, в ученическите години признавахме Бетховен, Вагнер и Шопен.

Котката слезе от креслото, лицето на домакинята се извърна към нея, котката и жената се вгледаха, жената разбра каквото трябваше, но аз, глупакът, не разбрах, не можах да се досетя и да се отстраня; жената остави клавишите на мира, изправи се, изчезна и отвори външната врата. Това стана под носа ми, котката се отри в краката ми. Вратата остана откряната, съпругата на Д. В. се върна при пианото, предостави ми неочаквана възможност да се вмъкна при нея. Можех да я изненадам откъм гърба; докато тя се занимаваше с тоновете, а радиото си тананикаше друго, можех да взема ножа от масичката, да го насоча към шията ѝ, но все още не бях измислил простичките и категорични думи на заплахата.

Тихо слязох по стълбите, оттеглих се в най-тъмното прикритие на храстите. Спечените летни листа на дърветата шумоляха вече остро, вятърът огъваше клоните. Котката търсеше подходящо място, започна да рови на метър от прикритието ми, клекна, призрачни облаци закриваха и откриваха части от звездното небе, лежах и ми се струваше, че сънувам, плавах в спокойствие, не усещах никаква горчивина в устата си, долавях шепота, хладината и миризмите на една от ония ноци на късното лято, когато метеорологическото време се променя и влива допълнителна жизненост в клетките на младите организми. Извитата като дъга котка се напъваше и страстно се доверяваше на земята, без да се интересува особено, че сценарият се озвучава не от кой да е, а от самия Шопен. В съседния двор се изкашля старец, напомни ми, че не сънувам, а участвувам. Притворената врата се отвори изцяло, в рамката на входа бликна правоъгълник от мътна розова каша – светлината от дъното на хола, неубедителна, предразполагаща към престъпления. Секунда след това в розовата каша се очерта тялото на индустриалката, хем абстрактно, хем реално, изградено от невидимите си мускули, кости и кожа и от раздвижената от вятъра материя на коприната. Май че поклащането на пижамата бе онова, което повторно запали пожара в слабините ми. Дамата на този дом извика котката по име, котката не се отзова, напротив, отдалечи се, изчезна в плътната тъмнина и се показа отново, преди да влезе в гаража. Индустриалката слезе по стълбището, стопи се в мрака. Гласът ѝ повтаряше името на котката, той идеше към мен, накрая видението изплува от мрака, за да се покаже в здрача на отразената полусветлина. Изправи се близо до мястото, където бе драшила котката. Красивото ѝ безпомощно лице грееше като луна. Можех да протегна ръка, да погалия бедрото ѝ, можех да я притегля цялата към тревата, да се потопя в тази свежо узряла кайсиева долина на заобленост, дъхавост, изобилие.

Съпругата на Д. В. обходи двора и накрая се вмъкна в гаража. Котката издебна мига, изхлузи се, без да я забележат. Докато в гаража изговаряха името му, животното

с достойнство – защо ми се струваше, че и с враждебност? – се върна в къщата. Гаражът безспорно беше най-удобното място за изнасилване на индустриалки, предизвикателството вече бе доведено до своята връхна точка, повече нямаше какво да ми пречи, предстоеше ми само да нахлуя вътре и да я сплескам върху цимента, Д. В. си го беше заслужил, око за око, зъб за зъб.

Индустриалката също се прибра, отново останах сам, господар на алейките, кипарисите, розите, гаража с шевролета и особено прозореца, който ме отвеждаше в интериора на богатския дом. Сновях насам-натам, бих казал – сраствах се с имота, спокоден от усещането, че все пак имам някакви права над него. Прозорецът угасна. Няма го вече мъркането на радиото, няма го и Шопен, възбудата ми омекна, уморен ли съм? Не знам – чакам от шест часа сутринта, от зори съм на крак и чакам, сигурно приближава полунощ, а аз продължавам да чакам, осемнайсет часа се вирам да зърна някого – хайде, когато чаках херцогинята, както и да е, но какво чакам сега?

Внезапно нощта се превърна в ден, градината светна – фордът застана нетърпеливо пред портала, докато Д. В. отваряше, после колата се вмъкна в двора. Д. В. затвори и доколкото разбрах, заключи портала. Скрит в моя храст, разтреперан от ярост, видях как фордът влезе в гаража си. Чух стъпките на Д. В., струваше ми се, че ще полудея. Високата му фигура в летен костюм се появи пред стълбището, изкачи се леко по тях, отключи. Д. В. изчезна в къщата си.

Е? Какво сега?

8.

До този ден, четиринадесети септември, хиляда деветстотин тридесет и осма година, не бях изживявал такова събуждане. Усетих реалния свят едва като зърнах двата крака в легена. Преди това ръката на майка ми навярно дълго е побутвала рамото ми:

– Стани.

Сигурно не съм реагирал.

– Събуди се.

Може би съм се обърнал на другата страна, може би, това са само предположения.

– Отивай да отваряш.

Толкова съм чул.

– Баща ти не е добре.

Някоя думичка, изглежда, се е промъкнала до съзнанието ми.

– Хайде, съмва се.

Изглежда, съм подочул нещо, все пак разклащането на рамото се е отразило, аз съм слязъл от леглото, дори съм се пооблякъл – нищо не съзнавах до момента, в който не видях краката на баща ми в легена, дебели и бели, покрити със зараснали и незараснали рани, особено левия крак – тогава там се възпаляваха няколко огнища на некадърно извадени или направо недоизвадени частици от снаряди. Бащина му работа, балканска му война.

Мама ми напомни, че е пет часът, според сънливите ми изчисления бях спал четири часа. Четирийсет ми трябваша, за да се съвзема.

– Времето се променя – обясняваше мама – и раните на баща ти...

Щях да отвърна “знам”, но не отвърнах, по този начин преглътнах първата дума за днешния ми ден.

Поех кесийката с дребни и едри монети, поех ключовете на великия семеен бизнес, който хранеше баща ми, майка ми, братчето ми и мен. Неволно погледнах татко. Пълното му, отпуснало се вече от хапване и пийване тяло седеше на кревата по

бели, навити гащи. Татко мълчеше, необяснимите тогава за мен болки го гризяха. В тази поза съм го виждал не един и два пъти, в същата поза вечер той обикновено ни четеше от новоизлезлите свитъци на “Мъртвите сибирски полета”, а по късно и от “Гарибалди” – първият, роман в петдесет и пет, а вторият, в шейсет и две брошури. Но туй – някога. По времето, за което ви говоря, и да имаше такива четения, едва ли можеха да разчитат на моето участие.

Излязох в тъмнината несъбуден. Земята ме всмукваше към себе си. Проклинах всичко, проклинах и родителите си. Дори парите в джоба не оправяха настроението ми, макар че утринните часове, в които понякога ме пращаха да отворя павилиона, винаги са ме възбуждали с обещания за предвидени и непредвидени радости. В други случаи, докато измина дългото разстояние от къщи до павилиона, аз пеех, пеех по разбираеми и неразбираеми причини; тържествувах от внезапната си автономия и заради икономическото си възмъжаване – предстоеше ми да си присвоя двадесетина лева от бащините. Този път обаче намеренията ми бяха други, бях се надявал на повече сън, после щях да потърся Карела Алечкович. Бях решил да обходя централната част на града, да проникна в сносните хотели, на всичко отгоре си имах и утеха – югославската група заминаваше довечера – предстоеше ми призрачна битка, виждах се като скитащо куче, ръмжащо за статуквото от ония, кажи-речи, библейски отношения между двама ни, в несмушаваните часове на нашето островно щастие. Като си представя само – тогава единственият въпрос за мене беше да понеса ли, или да не понеса херцогинята си на ръце; да не говорим за брилянтната секунда, в която херцогинята ме целуна и изтича нагоре. Боже, колко хубаво беше!...

Павилионът представляваше осмоъгълник от дъсчени плоскости – миниатюрна крепост, която се отваряше всяка сутрин по тъмно и се затваряше в късна вечер. Отварянето на дюкянчето, поне по онова време, ми се струваше дълга и досадна дейност – отключваше се тежък катинар, след това ключалка, отвъртяваха се седем гайки отвътре, измъкваха се седем клина отвън, смъкваха се горните капаци, откриваха се седем прозорци и прозорчета. Зад стъклата в колонки бяха подредени всички български цигари. След разголването на барачката пристъпвах към изнасянето на вестниците. Върху предната външна козирка нареждах софийските и бургаските всекидневници, седмичниците и някои по-ефектни списания. Разпределях парите в чекмеджето. Вдясно от мен се намираше класьорът за гербови и пощенски марки, картичките, пликите, презервативите, изгледите от Бургас (преди всичко казиното с палмата) и много други дребни стоки, сега не мога да си ги припомня.

Осветен и нагизден, павилионът бе готов да посрещне клиентите си, преди всичко – пристанищните работници; спокойно можем да си ги наречем хамали, както си ги казвахме тогава; докери – никой не я знаеше тази дума. Застанали пред главния вход на пристанището, барачката привличаше със светлинката си прииждащите от тъмнината хамали. Бяха все грозни кашлящи мъже от дневната смяна, устремени към кейовете. Те идваха със свежи сили към мен да си купят цигари, а после пък хората от нощната смяна, вече омаломощени и обезсънени, пак се отбиваха да си купят цигари; така се въртяха дните. И едните, и другите оставяха левчета в чекмеджето ни или наблюдаваха как отбелязваме вересиите им в мизерно бележниче; в него, с бащиния полуграмотен почерк, бяха нанесени десетки имена. Някои от тях все още дължат на баща ми. И той, и те вече са мъртви, но още не са се разплатили.

До обед изчетох списанията и подремнах, какво говоря – поспах здравата над чекмеджето, върху ръцете си, дори посънувах. В съня си обсебих кантората на Д. В. Отправих му някои заплахи като тази: Ако не Я оставите на мира, ще излея яда си върху жена ви!

Баща ми ме завари заспал. Не ми се скара. Навярно у дома долавяха нещо от вълненията ми. Отчетен към семейния бизнес, напуснах павилиона. Влязох отсреща, в “Корона”. Видът на гозбите ме замая, огледах подредените тенджери при входа на гостилницата. Готвачът бай Тодор знаеше коя ще избира и не се излъга. Докато чаках да ми сервира, обходих с поглед гарата с нейната кула, градинката, писуара, желязната ограда на пристанището с митницата и нашия павилион. Баща ми несръчно заради пълнотата си подреждаше стоката. Загриженото му лице се мяркаше зад стъклата. След малко той изнесе “Илюстрирана политика” и я закачи така, че да се вижда цялата цветна първа страница. Като се прибираше обратно, баща ми се облегна, май изчака да премине някаква болка, наведе се, тронаво разтри крака си. Дори през ум не ми бе минало да го питам нещо за болките, хич, какво си казвахме тогава ние? – щом е възрастен, да го боли; какво толкоз!...

Тя се появи бавно и лениво на тротоара, извървя мързеливо витрината на гостилницата от дясно на ляво; идваше откъм гарата, отиваше към пощата. Половината част от лицето ѝ, което виждах засега, събуждаше представа за невъзприемчивост и акварелно простодушие, дори за чистота; докарваше го малко на ваканция, на щастие. Карела Алечкович се движеше по улицата като същество, махнало с ръка на вечно изплъзващата се истина.

Все още не можех да зърна добре лицето му, но го познах по ръката, полегнала върху хълбока ѝ. През ония години в нашия град малко мъже бинтоваха китките на десниците си като Бъби.

9.

Сега срещаме мнозина като него, и то навсякъде, но май че в ония години той беше единственият за града ни – според зелените ми ученически представи – неразбираем, нелогичен; никога не можех да разбера как този двайсет и три годишен гамен намираше кипящата точка, в която ще избухне скандалът, или по какви незначителни начини Бъби съумяваше, ако липсва повод, да създаде няколко повода едновременно, за да набие някого. Щом ги видях заедно, и то прегърнати, почувствувах импулс да изтичам до Д. В. – аз с моята хитрост на слабия, а той със силата на богатия да изтръгнем нищо неподозиращото момиче от лапите на монстъра. Но в същото време в най-коварната точка на съзнанието ми заработи подозрението, че двамата се люшкат в единно силово пространство, те просто се търсят и ако не се намерят сега тук, ще се съберат утре другаде. Тази изтънчена за тогавашните ми познания на човешката природа мисълчица се изпари обаче тъкмо заради своята изтънченост.

Карела и Бъби отминаха. Платих. Излязох, без да губя време. Те продължаваха проточеното си вървене. Беше много ранен следобед с невидимо слънце, без сенки, спарено такова, никакво време – часове, в които би могло да се очаква само пораждането на неочаквана мизерия или някаква вулгарност. Бъби пристъпваше с характерната си, твърде позната на всички ни походка, сякаш танцуваше самба или шареше по ринга. Рингът впрочем се очертаваше като единственото място, където Бъби се биеше регламентирано и където често го биеха. Не виждах лицето му, но можех да се закълна, че дори в този момент очите му търсеха да се заядат с някого. За нищо, за тоя, дето духа: Два пъти бях сърбал попарата му: първия път пред сладкарница “Албания” – спря се заедно с придружителите си, погали с пръст брадичката ми, заяви ми, че имам лице за шамари, и ме ступа; втория път ме налетя сам в морската градина, пушихме със съученици в най-глухата алея, декларира, че не знае защо, но където и да ме види, ще си ме бие, не можел да си го обясни по какви точно причини – и пак ме ступа. Съучениците наблюдаваха, без да се намесят, всеки се

радваше, че не той е жертвата, никога не съм и очаквал някой да ми помогне, знаехме, че при съпротива Бъби налита с глава. За главата му обаче да не говорим – чук!

Приготових се да пълзя предпазливо след тях, бяха лесни за следене, глухи и слепи. Сигурно им предстоеше да извървят улицата до крайбрежния булевард. Бъби нямаше възможностите на Д. В., можеше да ѝ предложи само пейка с изглед към морето. Докато се потайвах зад гърбовете им, изненадващо си задавах въпроса какво ли би рекъл за поведението ми някой от героите на Джек Лондон, да речем Мартин Идън, и се гнусях от себе си. Но не мислех да се откажа от следенето. Да се явя внезапно пред тях? Това не смеех и да допусна – страхът ми от Бъби беше съдбовен. И все пак душата ми гореше от тайно и недостъпно за обяснение ликуване – в момента я виждах, а тя не ме виждаше, бях обхванат от сладостното тържество на човека, който може да малтретира във въображението си своя победител: Карела беше свършена, хваната на местопрестъплението, изобличена, тя бе потъпкала висшите ни чувства, беше паднала ниско, движеше се в центъра на града до Бъби с бинтованата китка, побойника на Бургас; та той едва успя да завърши механотехническото училище и сега от дъжд на вятър работи като стругар. Карела, Карела, как се осмели да прегaziш Гребца и Гмуркача, философа и поета, нима си забравила? Казах ти го от ясно по-ясно – вече ме печатат, признава ме не само “Вечерна поща”, но и “Бургаски фар”.

Неочаквано ми се изясни, че набирам все повече предимство. Д. В. виждаше Карела, виждаше и Бъби, но те не го виждаха. Обаче аз виждах и тримата, изобщо на главата ми се струпа голямо количество предимство, да оставим настрана, че имам честта да дележа поражението си не с кого да е, а с известния индустриалец, и атлетически красавец от игрищата на цариградския Робърт колеж. Д. В. следеше двойката с любопитство. Стори ми се, че това любопитство го забавлява, но дали пък в дъното на цялата работа не лежеше нещо друго? Сега можех да си позволявам известни луксове, например да не следя двойката директно, достатъчно бе да наглеждам лицето на богаташе. Това се осъществяваше все по-лесно. Д. В. слезе от насрещния тротоар и се изравни с мен, вървахме рамо до рамо, можех да го пипна, да го спъна или пък нещо друго, той си нямаше ни най-малка представа за моето участие.

Хубавото му мъжко лице, което ми напомняше за някакво животно, се усмихна. Подсказа ми, че се е случило нещо. Бързо погледнах към двойката. Развоят на събитията се променяше рязко. Бъби избърза и кривна във входа на четириетажния хотел “Виктория”.

– Е, да – прошепна до мен богаташът, за малко не се изкиска, обърна се и се отдалечи.

Бавно, бавно, с бързината на гъсеница Карела Алечкович продължи пътя си. Когато стигна пред входа на хотела, нито се замисли, нито се огледа – на това много разчитам, за да ме види, – най-естествено направи крачка вляво и изчезна.

Хотел “Виктория”, какво да ви кажа за хотел “Виктория”, което си помислихте – това е: влизаш –излизаш, по стълбището му пърхат оксигенираните сплъстени коси на богините, всички говорят грубо, не могат да се отърват от тромави задници и увиснали гърди, там всяка врата си има дупчица, това е шпионка, през дупчицата се наблюдава, за реклама на предприятието, а и сводниците контролират пчеличките си. Много ученици отнасят парите си в този хотел. По етажите на хотел “Виктория” съм срещал идеалната женска грозота, грубостта там цъфти в свършения си вид, но най-ме е изненадала прямотата от този род: “Хайде, момче, пла̀ти-кла̀ти.” Посредниците и те същата стока – никакъв такт, липса на концепция, играят винаги с фалове. В същия този хотел, когато ме заведе Васко К., през шпионката видях любов на хубаво момче с космат тритон, в мръсна стая с кирливо бельо, скърцащо легло, лазещи по стените дървеници и повърнах.

Двоумях се: да се кача или да не се кача: гнетеше ме Бъби, не дай си боже, не исках и да помисля какво би произлязло, само да ме зърне отнякъде. Но както се двоумях, така си бях и уверен, че ще се кача. Завидях на Д. В. колко високомерно и искрено се усмихна и отпраши! За подобен жест няхах сила. Смятах, че се е случило неаргументирано от съдбата недоразумение, исках да се срещна най-после по някакъв начин с херцогинята си, за да върнем песента в естествената ѝ гама, а все още не можехме и не можехме да се съберем; неведомо незачитане на хубавото между нас драматизираше напрежението, пречеше ни да застанем един срещу друг, да се вгледаме влюбено и да плюем в окото на демона.

– Ето го и момчето, което ни продава цигарите.

Каза го човек, беше глас.

На себе си ли го рече, на някой друг ли, не разбрах; озърнах се, не видях никого, в тъмното апендикснообразно коридорче нямаше хора. Далечен мръсен прозорец в дъното впръскваше полумрак от кладенеца на сградата. Стреснаха ме задъхани женски вопли. Вслушах се и се успокоих – никой не умираше; пореден опит на весталка да абсолютизира действията си.

Сега накъде?

Можех да тръгна напред, можех и назад, наляво, надясно, нагоре, по прашните стълби.

Намирах се в лабиринт, лабиринтът нямаше нищо общо с живота на светло: един замислен и реализиран по различен начин свят. Макар и мръсен, макар и неугледен, този сивосив сексуален лайнер “Виктория” пътуваше през времето повече като метафора, отколкото като действителност и ме респектиреше не само заради девиза, който понякога пораждаше у мен, че светът е такъв, какъвто ни го показва хотел “Виктория”, но и заради желязната схема на неговия привидно хаотичен бит. Малко по-свежото въображение би видяло тук много неща, от рая за далечните моряци и не толкова далечните цариградски гемиджии до платеното убежище на търговските пътници. Все пак лайнерът се връзваше във вълните на всекидневието, понесъл на борда си заедно с мрачния товар мъничко сладост, капчица признателност.

– Синът на будкаджията.

Този път зърнах бегло поне гърба на изчезващ човек, всмукна го врата. Чак пък такава известност!...

Ами да, хотелът отстоеше на петдесет метра от бащиния бизнес, изглежда, хората му са наши клиенти. Но кои точно бяха? Колко на брой? И парливият въпрос: баща ми идвал ли е тук?

Продължавах пътя си от врата на врата, поглеждах през дупчиците и се отдалечавах, оглеждах стаите. Долавях с гърба си някакво движение зад мен – мъж, жена, все някой преминаваше, шумно, на пръсти – оживлението си съществуваше, но в замяна на туй пък, прави ми чест, никой не обръщаше внимание на взирането ми през шпионките.

– Наско!

Така ме наричаха тогава.

От мрака изплуваха златни, навити нагоре мустаци, прецизно избръснато лице, златна побеляваща коса, сресана по хайдушки на път, подстригана, подредена. Показаха се очите, чистата риза, старомодна вратовръзка, евтин, но винаги изгладен и освежаван костюм. Бай Вельо.

Запомнил съм го с единия крак върху сандъчето за лъскане на обувца. Обувцата прострелваха улицата с блясъка си. За него имам спомен още, че ако не разговаря усмихнато с параходния агент г-н Панайот Георгиев, ако не се шегува с Гошо Хашлака или бръснаря Кеворк и ако не убеждава певицата на бар “Македония” за нещо, което

така и не разбрах – може би да му изпее някоя добруджанска песен, – винаги стои до сандъчето на циганина Валентин. Защо Валентин ли? Ами че на името на Рудолф Валентино; бяха му втълпили, че прилича на Рудолф Валентино.

– Трябва ли ти нещо?

Какво да му отвърна, какво да ми трябва, какво може да ми даде и какво общо има този най-благ от благите хора на пристанищния квартал с хотел “Виктория”, освен ако... Никога не съм знаел с какво се занимава, спретнат и златен, той купуваше цигарите си, пеейки, изгладен и чист, той въртеше верижката си и пееше, дали пък не е свързан с хотела? Ще пукна от изненада, ако се окаже една от едрите риби в аквариума, а не ми остава друго, освен да се разлея на земята от смях, ако се разкрие, че бай Вельо е главният сутеньор на хотел “Виктория”.

Тъй като забавих отговора, бай Вельо пипна непринудено джобовете си за цигари и изчезна като илюзионист. Нито при следващата ни среща на улицата, нито по-късно, където и да е, той не отвори дума за моето проникване в неговата сумрачна крепост.

10.

От строго очертаното по форма и почти винаги усмихнато човешко същество Карела Алечкович след събличането му на кревата бе останало да присъства само часовничето!

Първият порив ме подова назад, да се засиля и блъсна вратата с рамо, вече се намирах извън пределите на страха, трябваше да спасявам пристигналото отдалеч момиченце, което не познава страшилището на града и лековерно се е отпуснало в смъртоносните му ръчища; да, вече не ставаше и въпрос за страх, бях готов да се пожертвувам, ала в последната секунда, преди да се втурна, видях притворените очи и щастливата полуусмивка на жертвата.

Окоето ми засълзя, душеше ме отвращение. До този момент имах идеи, дори конкретен идеал, изработен любовно, с помощта на библиотечни умове, и какво – шаблонна развързка, красавец с пари и здравеняк с осъзната приложна грубост ме бяха ограбили посред бял ден, в центъра на града. Станах малък, стопен в мухлясалите коридорчета на хотела, чувствавах се безпомощен, плачеше ми се, а не можех и да заплача, трябваше час по-скоро да изляза на въздух.

На улицата светлината си беше все така обилна, без наличието на слънцето. Край мен се движеха студени, жестоки хора, все великани, провирах се между тях като в гора, без посока, окоето ми сълзеше, нима съм заплакал?

Баща ми се бе навел към превръзката на крака си, сигурно наглеждаше раните си. Дори в тази поза, дори той ми се стори жесток и чужд. Влязох в градинката. Къде отивах? Надявах ли се на нещо? Нищо. Нищо. При подобни случаи нали знаете какво му остава на човек – да върви. Чувствавах се като дребна частица от деня, по-дребна от прелитащите мухи. При това положение вече се страхувах и от стрелкащите лястовици. Защо свих надясно? Какво ми пречеше да избира лявата посока на пристанището? Наляво бяха корабите, примамливите далечини. Надясно, в праха и миризмите на изтърбушените паламудни черва, дремеше рибната борса. Скапани гемии, натежали катранени лодки, клюмнали бараки, грамадни употребени вече траверси, купища гниещи мрежи – все сънлива пустота, без илюзии, без крясък, без надежда за крясък, безпаметна и безотечествена мизерия, населена със сенки.

Съгледах камък, седнах, привлече ме димът на горяща лодка; в огъня заедно с дървото изгаряха няколко поколения смоли, бои, морски червеи, изгаряше солта на тонове морска вода, изгаряше време, спомени, разговори, псувни. Къса дебелокожа ръка подреждаше остатъците от скапаната лодка върху жаравата. Мухи налитаха на

два изкормени паламуда, паламудите чакаха да узрее жаравата. Тежък нисък човек, който имаше не само къси ръце, но и къси крака, щеше да опече и изяде паламудите – хората от тази част на пристанището навлизаха в райския период на годината, рибните пасажии идваха насам, голямо ядене предстоеше. Първо бях аз, седнал на камъка, после – огънят, накрая, между два на̀реда траверси – жилището на късия човек, който освен къси ръце и крака имаше и къс врат. Покривът на жилището се състоеше от трета купчина траверси – кацнала върху двете купчини траверси, така че спокойно бихте могли да назовете обитателя на подслона “хомо-траверс”. На борсата някой викаше, друг пееше, трети правеше опит да вкара в действие двигател на гемия, двигателят се обаждаше плахо и млъкваше, вместо него в небето писваха чайки, но не точно те писваха, а други, кацнали на земята, ония само се виждаха. Нямахме защо да поглеждам в “жилището”, представях си наредбата от стари дюшеци и гнили гемиджийски платна, две три консервни кутии за съдове, газена тенекия, стомна.

Не аз се вглеждах в късия човек, той се вглеждаше в мен. От време на време изричаше по нещичко с ръмжене, какво ми казваше, дявол знае; не му обръщах внимание, вторачен в огъня, мълчах. Това, изглежда, го изненада, хомо-траверс се стараеше да подразбере по какви точно причини му гостувам. Досега не бяхме разменяли нито дума. Знаех го, знаеше ме, продавах му цигари. Пристигна друг човек. Той беше висок. Крив. Рамото му беше извито на една страна, носът му голям, ушите му огромни, на дясната му ръка липсваха два пръста. Размениха си няма информация за мен: “Какво търси тук синът на будкаджията?” “Не знам, дойде и седна.” “Нещо каза ли?” “Само седна.” “Нищо, нека седи.”

Кривият човек излезе по-голям майстор, издърпа готовите въглени настрана и остави другите дъски да догарят. Върху въглените положи своите риби. Те бяха едри, истински, не като другите – циганки. Запалиха цигари. Кривият човек се изкашля, овърдаля огромна хрчка в устата си и я изстреля на един километър, пред френския пансион.

Замириса на печена риба. Кривият се надвеси към огъня. Реши да обърне рибата, но се отказа, стори му се раничко. Отвори уста да каже още нещо, но не сметна за нужно. Предпочете да почисти някакво петно на роклята си, а то – какъв смисъл, цялата рокля беше в петна. Забравих да ви кажа – късият човек беше жена, наричаха я Дан Колов, наистина докарваше на бореца Дан Колов.

Станах. В луксозната част на пристанището измуча параход. Моторът на гемията заработи ритмично и туй успокои въздуха. Отбих се в “Димитър”. “Димитър” е необичайно име за плавателен съд, но туй нямаше значение, на прогнилата и проядена от ракушка гемия й беше писано да не се връща във водата; подпряна отстрани с траверси, тя поддържаше равновесие и даваше подслон на двама души – единия не го познавах, познавах Мими, харесваше ми се, задето беше скитал по света и задето му предстоеше да замине за Соломоновите острови, само че не замина, Мими изчезна някъде, стопиха го гладът и мързелът.

Напуснах безлюдната гемия. Никак не се изненадах, като се натъкнах на Генко. Рисуваше акварел. Загърбил “аристократическата” част на пристанището, погледът му търсеше само дървените скели, прогнилите платна на гемииите, гробището на лодките и призрачното присъствие на бездомниците.

– Ви-виж кво ще ти кажа.

Не му отвърнах, оставих го да се учудва, позволих си да не му обърна внимание, беше с две години по-млад от мен, тогава той нямаше нищо общо с днешния Генко Генков, чиито картини се разграбват.

Стъпих на параходния кей, вървах бавно, пристанищните работници пъплека като мравки край мен, изкачвах се към търбусите на корабите, а после тичаха с товара

надолу, железните хоботи на крановете се надвесваха колебливо, на тях закачаха големи бали суров каучук, балите се олюляваха и почти винаги създаваха впечатление за несигурност. Встрани, до склад номер две, бяха катурнати няколко разкъсани бали, от тях се продаваха листовите на чудесния продукт. Четири момчета, вместо да си откраднат, както правехме всички, се молеха наивно на митническия стражар. Митническият стражар се ядоса, изтегли от купчината четири листа и им ги раздаде. Три от момчетата офейкаха, остана Чочо, о, той така потъна в радостта си от придобивката – притисна краищата на листа и се помъчи да ги оправи още тук, после ги отпусна, сви листа на руло, погали релефните му пресовки, помири са го и отнесен от далечната тропическа миризма на каучуковото дърво, мечтателно се замисли за ползата от каучуковото фолио. По изражението на лицето му си личеше, че му хрумват едно от друго по-момчешки и екстравагантни приложения на ластичната материя, с която се беше сдобил. Тогава Чочо нямаше как да знае, че след години димитровградският драматичен театър ще носи неговото име.

Отново тръгнах – кокошка с отрязана глава, – насочих се към трапа на “Селе”, норвежки кораб, чист, макар че беше натоварен с едър рогат добитък. Животните бяха подредени, привързани, гледаха ме от клетките си с голямо като екран око; него наистина бих могъл да нарека огледало на сивата утайка. Ни едно от добичетата не помръдна опашка., мъртвило, само рогата изразяваха загадъчна форма на живот, но защо, как не можех да си обясня. И все пак долавях нещо топло от общата редица на душите им. Откъде ли бяха ги изтръгнали? Къде ли ги запокитваха? Гладка, неосъзната скръб бе завързана по протежението на палубите.

Изпълнени с любопитство посетители кръстосваха из кораба. По онова време, скимне ли ти, можеше да се качиш на който кораб си избереш, да го разгледаш до припадък. Аз вървах, без да разглеждам, слизах, спущах се по всички възможни стълбички, завирах се из дупките на чудовището, тъй както дървениците се завират в цепнатините. Накрая стигнах до нещо, което задоволи намеренията ми; натиснах врата, отвори се, завъртях електрически ключ, светна микроскопична крушка. Мярнаха ми се подредени гумени ботуши, гумирани дрехи и шапки, цяла полъца с ръкавици, в най-тъмния кът зърнах маркучи и кабели, може би бяха сортирани по цолове; оказа се, че съм попаднал в едно от десетките складчета. Затворих. Ослушах се. Загасих лампата и отново се ослушах, измина може би минута – плъхове не се чува. Запалих повторно лампата.

Заминавам, вече никога няма да се намеря сред моите хомо-траверс; след малко “Селе” ще вдигне котвата си; този въпрос, както и въпросът за Карела Алечкович ще остане в далечината, докато изчезне в облака на новите въпроси; новите въпроси се задават от обратната величина; след като отплаваме, след като ръцете ми се подуют от белене на картофи и миене на палубата. Заминавам, напускам България, родителите, братчето си Гошо, приятелите, “Чайка”, залива, който ме беше отгледал, вестника, в който вече печатах, градската библиотека, съпругата на Д. В. Това пък какво е, как да си обясня присъствието на тази дама в съзнанието ми?

Беше рано за плъховете, все още не налитаха, само притичваха, опознаваха ме, но докато ме възприемат съвсем, параходът ще понесе говеждия си товар по морето и ще изляза сред екипажа. Може би няма да ми обърнат внимание, само ще ми посочат кухнята, и там – до първото пристанище. Ааа, не така, не – тия плъхове са от друга порода, направо са ме обкръжили. Замахнах с най-близкия до ръката ми капишон, гризачите се отдръпнаха, стараех се да им внуша, че няма да им се дам...

В полуосветеното пространство на складчето враговете ми се очертаваха като по-хладнокръвните, по-опитните, но и аз притежавах едно силно средство – възможността да отворя вратата и да избягам. Бягството от България тежеше в устата

ми като отвратителна горчивина, но и ликуването ми, че ще накажа най-после тая моя родина заради всичките нейни грехове спрямо младостта ми, подклаждаше намерението ми.

Колко ли е часът? Тъмно ли е, светло ли е навън? Параходът е натоварен, той е готов, какво чака? По корпуса му, по металните му клетки е спокойно, говедо някое само ако тупне с крак по палубата, частиците на “Селе” потръпват, трепетът преминава като мисъл от горе на долу, после отново тишина по всичките детайли на корабната конструкция. Имал ли съм хубави моменти в досегашния си живот? Сигурно.

Охо!

Усетих включването на машините – може би въображаема вибрация под стъпалата, – “Селе” скръцна, тишината се отпусна, плъховете изчезнаха, светлината угасна за част от секундата и се върна по-силна, дробовете и стомахът ми се сгорещиха, кисела тежест изпълзя към гърлото ми, завладя ме непринуден, дългоочакван страх. Най-после бях успял, бях удържал, доживях и великия момент, всичко е вече факт, няма връщане. Стресна ме и сирената. Не можех повече да стърча сред складчето, седнах, оказа се, че и седнал не ми олеква – изопнах се по гръб, тялото ми се отпусна, отпуснаха ми се и нервите. Допрях длани до ушите си, затворих очи, правех всичко възможно да изляза извън времето, исках да спестя някои моменти. Плъховете зацвърчаха и се върнаха; ако се налага да бъде по-точен – запяха; искам да ви уверя, че някои от тях, пеейки, преминаха през краката ми.

Де ще ти знаая колко време съм прекарал в тази поза. Задвижи се валът, заработи витлото, но доколкото разбирах от потегляне на параходи, въжетата все още не бяха отвързани. Това ме накара да се изправя; изведнъж осъзнах ужаса, в който потъвах, складчето ми замириса на мокър парцал, прониза ме чувството за порочна пустота, за пораснали нокти и умряло куче. Обичах ли Карела Алечкович – обичах, предоставяше ли ми се възможност да я видя тази вечер – предоставяше ми се; тогава какво диря тук, за какво ми е Америка, каква Америка, щом Карела Алечкович обитава обратната страна на глобуса? Големият плъх бе застанал между мен и изхода, ритнах го, той се удари във вратата, праметна се, изсвири с ранените си гърди, изплю кръвчица и започна да кръжи около мен.

Сирената – за втори път.

Напуснах складчето, тръгнах по стъпалата, изкачих се на първата площадка и оттук нататък не знаех накъде да се отправя. Все пак трябваше да бързам, а корабът правеше всичко възможно, за да ми попречи, усуква ме в мрежа от стълби и стълбички, те ме извеждаха или в машинното отделение, или на капитанския мостик, понякога ме въвеждаха в каюти, складове, каюткомпани, само не където трябва – на откритата палуба. Изкачвах се и притичвах все по-задъхано, почти изгубил надежда да се измъкна от капиллярите на железното чудовище. Блъсках се в хора и врати: отварях, затварях, равнодушни лица, равнодушно движение наоколо, понякога и смях, думи, изречени с равен тон, татуировки, руси перчеми, закачалки, закачалки, по които висят капитански шапки, щурмански прозорец, рул, компас, барометър; в лявата страна на прозореца се завъртя пристанищен склад; пак отляво маршируваха кранове; едва сега подразбирах нещо и се устремих в желаната посока; сивите жертвени очи на кравите, женствен привечерен въздух, в който се забърква сместа на скорошна метеорологическа промяна; все още не бяхме напуснали акваторията на пристанището, изтичах към кърмата, стиснах здраво релинга, прекрачих го и видях водата под себе си, ужас – устремих се към нея, без да вложа каквото и да е старание, без стил, с краката надолу.

11.

Изплувах до вълноломната стена. Предпазливо се придърпах по опасващите я камъни, без да се нараня. Правех усилия да не повърна, отвратен от бледожълтото петно сред акваторията, която бях преплувал – говнени и какви ли не други параходни отпадъци проникнаха в косата, кожата и дрехите ми. Никаква представа за часовете на следобед, слънцето все още липсваше, във въздуха горчеше сивата му светлина, “Селе” беше изчезнал, пристанището гъргореше напрегнато. Нямаше начин да се изтръгна от себе си, да хвърля облеклото и кожата си, да излетя от гадната си воняща обвивка. И тъй като водата край вълноломните отломъци ми се стори бистра, предпочетох да се върна в нея. Измих косата и лицето си, отърках с длани колкото можах дрехите.

Оставях влажна следа зад себе си, изнизвах се по целия пристанищен кей, провирах се между гъмжилото на хамалите, развявах ризата и фланелката, бързах, исках да ги изсуша, кажи-речи, за минута, пред Карела можех да се явя само сух. Стараех се да не мисля за времето, прекарано в мръсотията, но често и сякаш напук си го припомнях, натъквах се на подробностите, много подробности ми се насъбраха, докато прекосях противната ловна смрад и все пак благославях внезапния си порив да скоча от палубата, боже мой, на мен тогава страшно ми се живееше в България и само в България.

Барабите седяха по траверсите и вечеряха. Някои от тях имаха вид на господари; господари? Господари на какво? Да речем – на света. Всички вечеряха, всеки бъркаше с лъжица в дълбока консервна кутия, хранеше се с апетита на вечно гладните; на скитниците им даваха войнишка чорба, те посещаваха вечер казармата на “24-ти на Нейно Величество Елеонора полк”; дневалните пълнеха кутиите им от баките.

Кривия вече стържеше с лъжицата си дъното на кутията. Дан Колов обаче се хранеше мудро, почти замислено. Кривия не се смути от приближаването ми, той облиза внимателно алуминиевата си протрита на върха лъжица. Промъкнах се до огъня, придърпах съчки, съживих пламъка. Топлината погали тялото ми, притресе ме, май че бях настинал. Заградих огъня с траверси, на траверсите подредих ризата, фланелката, панталона, чорапите. Надявах се банският да изсъхне на задника ми. Помислих си и за сандалите, накрая намерих начина, изправих ги срещу топлината. Дрехите вече бяха наред, но не и аз, треперех, направо зъзнях, на няколко пъти чух зъбите си. Видях гаснещия ден, видях как кривият човек запалва фас, видях как все още хранещата се мъжка жена става златна от залязващото над рибната борса слънце. Златната пендара на слънцето, която накрая бе успяла да разсее въздушната кир, бе разполовена от покрива на един склад. Мокрите бански ме разхлаждаха. Без да мисля, аз се наведох и се вмъкнах в леговището на Дан Колов. В полумрака напипах корав миризлив дюшек, дървен кашон за риба, някакъв въшлив юрган. Легнах на дюшека, покрих се с юргана, потърсих с ръка наоколо нещо, което поне да наподобява възглавница, но не намерих. Тресеше ме, тресеше ме от студ и отвращение. Бръкнах под юргана и измъкнах гашетата си. Малко ме интересуваше къде ги запокитвам, мен ме тресеше, тръпнех, коленете ми се свиваха не по волята ми и се изпружинваха. Треската ме залюля до такава степен, че забравих отвращението си, дръпнах юргана още, покрих се изцяло, в така създадения пашкул вибрирах и издавах звуци, които много напомняха скимтящо псе.

В пашкула между дюшека и юргана сигурно беше по-мръсно, отколкото в бледожълтото водно петно на пристанището, но докато скимтях в треската си, аз успях да повикам вътре Небето и Земята. Благословена Земя! Усетих я как долепва мекия си гръб към юргана, да, вижте какво, уверявам ви, че Земята се притискаше предано и

майчински към мен с най-дивашко желание да ме стопли и тъй като това не можеше да стане толкова лесно през юргана, Земята отметна единия му край, пъкна се при мен и ме придърпа към себе си. Много топлина се изля от нея към мен, всичко друго беше изчезнало, остана само тази най-нежна от всички нежни топлини. Топлинните вълни прииждаха с плавни пулсации към тялото ми, те търсеха всички уязвими за треската места и ги поразяваха, наложи се до тялото ми да бъде допрян корем, после две огромни като гемиджийски платна гърди, а понякога усещах нечии уста. Устата си открадваше по някоя целувка от мене – младото момче, тя винаги търсеше врата ми и ключиците ми, но докато траеше треската, аз все още не разбирах какво е това нещо с голям топъл корем, големи топли овали, които успяха не само да ме стоплят, но накрая ме направиха и щастлив. Притихнал и унищожен, аз ги галех в тъмното, а всъщност яздех облаците и летях над света. Не разбирах и тази загадка – как магията, чрез която пристанищната проститутка Дан Колов бе успяла по недопустимо за нея нежен начин да ме превърне от ученик в исполин. Като си мисля за този случай, сега вече разбирам – видял съм и патил съм и разбирам, – в оня трескав час между мръсните юргани проститутката се бе превърнала в тиха майка, сестра и любовница, а и самата тя бе изтръгнала от мен гълъбовата нежност на юношата.

Доста се поцелувах в живота си и са ме целували, но мислите ли, че така лесно се забравят тия откраднати от шията и ключиците ми целувки? Никога. Тези целувки просто не й прилягаха, а тя си ги откъсна плахо и затова няма да ги забравя.

– Гашетата?

Дан Колов се изправи и излезе гола под звездите. Като се върна, тя се наведе над мен и ми ги подаде. Гърдите й ме удариха тежко по лицето. Воняха на отлежала нечистоплътност. Гашетата се оказаха сухи, топли.

12.

Крачех.

В нея вечер, на четиринадесети септември хиляда деветстотин тридесет и осма година, нахлух в перона на гарата – само на триста метра от мястото, където бях изсушил дрехите си – с шемета, че съм прегазил самата Джийн Херлоу и съм преминал в поляните на Арденската гора и всички хора са длъжни да се съобразяват с туй, в противен случай да вървят по дяволите, ако не искат да ги накажа с нещо по-лошо от презрението си. Но при все че бях разкрепостен, потънал до гуша в хъшлашкото си самочувствие, аз не можех и не можех да се отърва от усещането, че в тоя навярно най-забележителен ден ме е докоснало и божественото замайване; от постелята на жената горила аз бях отнесъл мъничко нежност, онази копринена паяжина, в която по-късно не можеха да ме обвият и най-фините кристиандиорки.

Зърнах я веднага, отдалеч, Карела Алечкович привличаше погледа най-силно от групата. Българистите стояха пред второкласен вагон на вечерния влак за София – тогава имаше и третокласни вагони – заедно с десетина изпращачи. Между изпращачите ме респектираха най-вече Стефан Станчев и Паулина Станчева, тогава тези писатели съпрузи живеяха в Бургас. О, как ми се щеше да натрия муцунката на моята херцогиня, като й кажа, че само преди половин час съм я пратил по дяволите, че за мен тя не струва пукната пара, но как да стане това, как да се приближа? Доктор Болгуров каза нещо смешно, всички се засмяха, най-много той. Светлозар Ловджиев разговаряше тихичко с ръководителя на групата; едва ли бих сгрешил, ако кажа, че са се питали, за кой ли път, ще има ли, или няма да има война. Всички около нея ми се струваха като безформени мъгляви абстракции. Заминаващата Карела Алечкович отнасяше образа си през границата, за да изчезне от живота ми завинаги, но аз стоях

твърдо на перона и единственото, което ме възпираше да се вмъкна в пръстена на групата, бе, че все още не можех да намеря най-язвителните думи.

– Гмуркач! – Десницата ѝ се вдигна високо, херцогинята разкъса пръстена. – Гмуркачо!

Карела Алечкович ме притисна до себе си и целуна ухото ми, дори го сръфа, стори ми се, че иска да си го откъсне и отнесе в Белград.

– Къде се губиш бе, Гмуркачо, стопи ли се, не мога да те откроя!

Хвана ръката ми, поведе ме, минавахме през заминаващите и изпращачите, издърпа ме по стъпалата във вагона, наблъска ме в купето си и докато гледах осветеното ѝ от умората лице, слушах омайните ѝ думи за хубавия град Бургас и най-вече за чудесното Черно море, което съм ѝ разкрил по единствения на света начин, друг начин не съществувал, начинът на свалачите, на авантюристите, които съзират във всяка гостенка жертвата на мъжката си суетност, а на тия разглезени тарзановци и на ум не им минава, че жертвите се влюбват и страдат, че отпътуват съсипани.

Разбрахте ли?

Докато изричаше всичко това, дори не усетих как купето се напълни с нейни колеги, херцогинята говореше и ме целуваше, а влакът не се съобрази с положението, тръгна. Някъде към гара Българово или Камено, не си спомням точно, аз се поозърнах и пак, докато слушах замайващите думи, си помислих, че ако дойде кондукторът все пак, имам двайсет и осем лева и ми хрумна какво би станало, ако този път не тя, а аз река да я целуна. Целунах я, Карела отвърна горещо на целувката, стана, отведе ме в коридора на вагона, беше крайно време да освободи мястото на колежката си.

В коридорчето си позволих да я целуна още няколко пъти, беше много сладко, сгъстено, наново полетях по света, заскитах от параход на параход, от хотел на хотел, видях как приятно запотени чернокожи носят куфарите ни към хотел “Улдорф астория”, мярна ми се хотел “Риц”, а пък докато диктувах адреса си и херцогинята го записваше, влакът спря на гара Айтос.

Слязох.

Обърнах се към прозореца.

Карела Алечкович имаше вид на жена, която ей сега ще скочи през него.

Случи се и това де – потичах, отначало заедно с влака, после подир него.

Спрях, извиках от болка, откъде се взе на пътя ми, женска горило, мръсно, защо ме прелъсти сред траверсите, кой ти даде право на тебе, проститутко никаква, да позориш седемнайсет и половина годишен юноша?

Отвратен от всичко и най-вече от себе си, плюх. Това плюване сякаш заличи мръсотията, пречисти ме и отвори достойни пътеки към цветните видения за Карела Алечкович.

13.

Осведомиха ме, че обратен влак има чак сутринта. Намирах се на трийсет километра от Бургас, изтощен, гладен, но много млад и най-важното – обичан. В опиянението си, че съм обичан, исках да сторя нещо необикновено, да скоча до небето или да заколя някого. Тридесет километра! Ами аз щях да си ги изкльопам с песен, да ги прелетя. Какво се бе оказало в края на краищата – беше се оказало, че Карела Алечкови е моя, тя си заминаваше моя, с адреса ми, освен туй листчето с нейния адрес бе пхнато в джоба на панталона ми; между нас предстоеше да се опънат хиляда и петстотин километра, това е вярно, не отричам, но какво са хиляда и петстотин километра, щом тя ме целуваше и ме оставяше с удоволствие да я целувам?

Надигнах лице към небето, исках да му се похваля, да се подиграя на звездите, но тях, разбира се, ги нямаше и хич не ми пукаше; какво, като ги няма? Разперих ръце

встрани за полет, стига да исках, с тях можех да разроша облаците, но не пожелах – нека са си там, и те имат право на живот. Тръгнах и запях, беше тъмно, не знаех къде отивам, посоката не ме интересуваше, дремеше ми на мен къде ще отида сега, хич! Крачех и пеех.

Все пак нещо у мен е било будно, някои от сетивата ми са си останали на мястото, защото вървях косо на вятъра и го усещах как се усилва, същия вятър, очаквания от северозапад, понесъл като метла топлите септемврийски дни.

Заспивах, вървях, събуждах се, вървях и отново заспивах, наново вървях, не знаех вятърът ободрява ли ме, или ме унася; меко, забележимо само от мен сияние ме отнасяше към дома като в люлка – птичка в летящо гнездо, лодка някаква или нещо съвсем непознато от рода на катапултите. Понякога минаваше камион или кола, те тласкаха богата светлина пред себе си, обливаха ме с нея, превръщаха нощта в ден и изчезваха, за да стане край мен още по-тъмно, крачките ми да станат още по-тежки. И все пак ме теглеше към канавката, сухата прегоряла трева ме викаше. Наистина, да ме пита човек, защо всъщност тръгнах, какво ми пречеше да изчакам сутрешния влак, на айтоската гара имаше такава удобна пейка...

Помирисах лозе, син камък, тежки хрупкави зърна, усетих гладния зов на стомаха си, не бях слагал хапка в устата си от незапомнени времена. В тъмното бдеше невероятна светлинка. Застанала в дълбочината на нощта, тя сякаш нямаше нищо общо с действителността; откъде толкоз дълги кабели, нима съм вече близо до Бургас? Това, че сред лозето има светлинка и живот, нечие присъствие, ме накара да се поколебая, но все пак се отделих от шосето. Издрънча камион-таратайка, фаровете му осветиха високи култивирани лози. Нагазих в лозето. Затършувах между шумолящите листа. Напипах опъната тел, докоснах хладни гроздове. С върховете на пръстите си търсех нещо голямо и зряло, грозд с рехави зърна. Изляя куче. Определих, че лаят иде от посоката на светлинката. Запазих самообладание. Бях направил и избора си, гроздът безспорно обещавахе да бъде хубав. Впих пръсти в дръжката му, оказа се жилава, забих ноктите си, задърпах нагоре, подръпвах надолу. Кучето си лаеше. Човешки глас питаше високо има ли някой в лозето. Не ми се разговаряше. Знаех, че всъщност никой не ме вижда, питаха ей така, наизуст. Но щом гроздът увисна в ръката ми, усетих, че до мен е застанал друг човек, а кучето, явно вече освободено от синджира си, тичаше към нас. То вече не лаеше, ръмжеше. Приближих се инстинктивно до невидимия човек, търсех спасение, едва не го прегърнах, пречеше ми пушката му.

– Пред мен!

Подчиних се. Пъдарят улови каишката на кучето.

– Хвана ли го?

Някой, застанал в светлината, се интересуваше дали съм вече хванат. Този, който ме водеше обаче, не му отговори.

– Хвана ли го?

Този, който ме водеше, продължаваше да мълчи, по всяка вероятност двамата имаха специални взаимоотношения, той не искаше да му отговаря нито в момента, нито когато и да е. На светло пъдарят се оказа пършив, кирлив човечец с окъсана риза и огромен цирей на врата. Пушката – и тя никаква. Другият – за него пък да не говорим – истинска фъшкия, пишман, че се е родил, само дете беше малко по-висок. От тях тримата кучето се оказа най-представително, красив вълк, чисти хубави зъби, широки и могъщи гърди. Успокоих се, като го вързаха. Двете шушумиги стояха пред мен, а аз пред тях с чепката в ръце. Зърната й ми се видяха силни, кехлибарени, приятно опръскани с прах, чудесно десертно грозде, афузали.

– Да събудим ли господин Ганев?

– Не!

– Аз казвам да събудим господин Ганев.

След като се поинатиха още малко, двамата ме поведоха. Влязохме в антренцето на къщата, в антренцето имаше закачалка, на нея висяха работни дрехи, под закачалката стърчаха гумени ботуши. От антрето влязохме в нещо като хол със старинни столове и канапе, в средата – голяма маса и ваза с цветя. По стените бяха накачени фотографии в рамки. На две от тях фигурираше красив офицер с мустачки. Пършивият пъдар и фъшкията почукаха едновременно, обади се бистър глас, в никакъв случай на заспал човек. Пъдарят побърза:

– Крадец, господин Ганев.

– Разбрах – отвърна гласът, – почакайте.

Много ясно, че господарят на имота е чул преди това виковете, лая на кучето, караницата. След малко вратата на спалнята се отвори, кръстосах поглед с хубав позастаряващ мъж, да речем, на петдесет, висок и слаб, мъж ако не със стойност, поне със стойка; лице, набраздено от хубави ситни бръчици, светлосиня пижама с монограм. Пижамата зееше горе и сякаш преднамерено разкриваше подшийното пространство на гърдите, там, малко педерастки, блестеше медальон.

Той ме хвана под ръка, приятелски ме поведе навън, погледна грозда върху масата и ми нанесе много тежка плесница, с която едва не ме прати на земята. Олюлях се, успях да се задържа за плетения стол и като замагнах, направо разбих носа му. Съпротивлявах се, бих се, както подобава за избраника на Карела Алечкович, ала те нямаха милост тримата, не пожалиха нито една частица от лицето и тялото ми. Когато се строполих на земята, едва успях да зърна как човекът-фъшкия ме рита по главата с малките си немощни крачета, точно така – господарят му беше извадил от кладенеца кофа вода и плакнеше кръвта по лицето си, а мекерето ме риташе. По-нататък, ако кажа, че не помня нищо, ще ви излъжа, мога да добавя само, че почти не съзнавах реда на нещата, когато тримата ме пренесоха през лозето и ме хвърлиха в канавката.

14.

Влязох в покрайнините на Бургас след разсъмване от северозапад; живеях в тази част на града. Минувачите се вглеждаха в обезобразеното ми лице. Напипвах засъхналата кръв по косата си, боляха ме гърдите. По-късно се оказа, че имам вътрешни кръвоизливи, едно счупено и две пукнати ребра. Някой ме беше ритнал по опашката. В съдраната ми риза кръвта и прахът се бяха смесили.

Към училището “Братя Миладинови” бързаха деца, напомниха ми, че е първият учебен ден; както вървах, сгънат и нащърбен, се замислих за какво ли не, стана ми тъжно; в живота ми вече се събираха доста загуби, дори поражения, лично аз често се гледах в огледалото и се възприемах като величие, а фактите ми напомняха друго, достатъчно бе само да си помисля, че тази година се записвах повторно в седми клас. Слава богу, поне сега, в момента, се прибрах да спя, а това сякаш бе най-важното нещо в живота ми; нищо, нищо друго не ме интересуваше, освен да измия кръвта от лицето си и да заспя.

Голяма изненада, заварих баща си у дома; обикновено той отваряше павилиона още в тъмно, какво търсеше този човек тук? Това най-малко влизаше в сметките ми. Оказа се, че търси мен. Отишъл, отворил павилиона, но започнал да се безпокои, върнал се у дома, искал да провери дали съм се прибрал.

– Тате, не ме бий! – помолих се аз. – Биха ме достатъчно.

Майка ми плесна отчаяно с ръце, баща ми наведе глава, не можах да се овладее, заплаках. Защо да не заплача – стоях пред тях пребит и прегънат, готов да рухна върху дъсчения, покрит с тракийски черги под – надеждата им, упованието им. Защо да не заплача – спях на дъски, поставени върху газени сандъчета, не си спомням имах ли,

нямах ли дюшек, почти съм сигурен, че нямах, лягах върху черги. А в същото време бях член на английския клуб, довършвах реферат за Съмърсет Моам, бленувах за Хавайските острови, имах сносни дрехи и лодка.

Баща ми и майка ми мълчаха; приближих се до огледалото. Лошо. Едното ми око бе затворено, носът ми бе счупен и изметнат, зъбите ми при всички понесени удари бяха продупчили както горната, така и долната устна, ухото ми обрूलено, при долната му свитка усещах пареща болка, сигурно бе леко откъснато, две рани по шията и челото, друга парлива болка ме накара да скъсам остатъка от ризата. Ужас – рамото ми бе захапано. Не вярвах да е работа на кучето, но кой ли от тримата? Най-вероятно господин Ганев.

Измих се, подсуших се, майка ми наложи всичко със спирт, направих опит да се среша, но гребенът така и не успя да се провере през слепената ми от кръв и кал коса. Легнах. Майка ми и баща ми застанаха до леглото като при мъртвец. Татко не посмя да напомни дори, че днес е първият учебен ден, че трябва да се острижа. Извърнах глава, не можех да ги гледам в очите, погледнах през прозореца, навън мрачният вятър огъваше клоните на дюлята, плодовете на дървото се олюляваха, правеха ми знаци, по-право – заклинания, сякаш искаха да ми съобщят нещо. Да, те се стараеха да ми изпратят някакво послание, но какво, дявол да го вземе! – сега ми се спи и не мога да дешифрирам послания.

Стоп!

Край!

Скочих, навлякох нова риза и хукнах по улиците.

15.

Морето се бе оказало немилостиво, вълната – голяма, зайчетата не бяха зайчета, а синкавобяла гневна пяна, която се трупаше край брега. Там, където завчера бях оставил “Чайка”, сега стенеха въртопи от вода, пясък и водорасли. Огледах се, дали пък някоя рибарска душа не е изтеглила и моята черупка? Не, нямаше я между издърпаните до кабините лодки. Пожелах да се уверя изцяло, поразходих се, потърсих още. Не. Очите ми повторно се върнаха на точката, където бях оставил съкровището си. Там вълните продължаваха да дъвчат пясъка. Лекичко росеше, така си росеше от снощи, по всичките трийсет километра от Айтос до Бургас, но истинският дъжд все не почваше и не почваше. Взирах се във водите, не знаех какво да предприема, великанът море стенеше и блъскаше челото си о брега.

Ръцете ми искаха да вършат нещо, но висяха тъпо надолу, трябваше да се съвзема, да предприема каквото и да е, някакво издирване, дявол знае – все пак лодката притежаваше положителна плаваемост (както пише в теорията на корабостроенето), така че би трябвало да се намира не другаде, а някъде до брега, тя не можеше да бъде на дъното, можеше да бъде само горе.

За всеки случай нарамах едно от греблата, представях си, че ще ми послужи, ако успея да изпразня водата от лодката, да приведа “Чайка” в някакъв ред, да си я прибера с гребане. Така смеех да вярвам в него ден и най-напред се отправих към Офицерския плаж. На Офицерския плаж се убедих, че морето върти и изхвърля всичко в обратна посока. Извървах отново цялото разстояние. Този път продължих по посоката на вълнолома, натам, където сега е хотел “Приморец”, така силно нарастваше у мен убеждението, че логиката ми не е безпочвена. Видях няколко талпи и един дънер – стихията върдаляше и изхвърляше всичко плаващо в това запустяло и мръсно място на трънаци, кочини, изоставени бараки и буренясал релсов път. Някакво ченге с мека шапка даваше команди на двамата стражари. Стражарите влизаха в барачките и излизаха, те плюеха паяжини и отърсваха униформите си. Горките, поглеждаха шефа с

надежда да преустанови най-после командите си, да се приберат, но шефът неуморимо им сочеше да продължават.

Трудно е да се определи какво точно изпитах в момента, когато отначало ми се мярна нещо прилично на кил – онази петметрова гръбначна греда, която започва от носа и завършва при кърмата, – а после зърнах и форщевена. Не ги разпознах лесно, “Чайка” се повдигаше тежко, само се поклащаше, покрита с тонове морска трева, чужда на апокалиптичната динамика край нея. Белотата ѝ сред мътилката ме прободеше като светлинка в мрака, лъч на надеждата, победа на доброто над злото. Оставих греблото на пясъка, стиснах здраво въжето, в съзнанието ми се сборичкаха двете начала – да действувам веднага или да изчакам търпеливо. Хубаво би било да изчакам, това би подходило на всеки член на английския клуб и на лигата на говорещите английски в Бургас. Знаех добре, че морето, макар и развълнувано, в същото време представлява един педантичен организъм: от началото на бурята досега вълните са отнесли съкровището ми със себе си и са го върнали на брега поне сто пъти; как да ви обясня – туй влиза примерно в условно приетия закон за деветата вълна. Достатъчно е само да се почака.

Това не можех да приема. То бе чуждо на природата ми.

Съблякох се и понесох въжето към ада. Нагазих, пристъпих смело и май че повече отколкото трябваше смело, вълните се нахвърлиха върху ми, заляха ме и още като почувствувах колко мощно изтеглят краката ми към посоката на хоризонта, би трябвало да се вразумя. Не се вразумих, все пак бях си направил някаква сметка – понесат ли ме не по мое желание, на пътя ми непременно ще се изпречи корпусът на “Чайка”. Така и стана. А само два тласъка му бяха нужни на морето да отнеме земята под краката ми. Леко паникьосан, аз наградих лодката и сам не зная как, успях да прекарам ръце бързо ръце под фалшкила.

Оказа се, че това е идеалният начин да попадна в една доста неприятна ситуация – тръгнал да спасявам лодката, вече не ми оставаше нищо друго, освен да се държа за нея докрай и ако тя ме спаси, добре, ако не – многоточие. Без да ви се оплаквам, сами можете да разберете какви мръсотии прехвърляше през главата ми стихията в този ъгъл между вълнолома и плажната ивица, и какво бях принуден да плюя непрекъснато, ако знаете, че по принцип бурята струпваше всичко тук, включително отпадъчните води на главния бургаски канал. Много ми се насъбра наистина. Освен всичко друго достатъчно е да спомена, че в този ъгъл на пъкъла всяка година се давят по двама-трима души. След като се бях набутал лекомислено в драматичния ендшпил, увиснал с краката надолу, докато чаках милостта на вълните, без да съм напълно уверен, че ще бъда изхвърлен на брега, аз все пак върших някаква полезна работа – завързвах единия край на въжето за кнехтите. Това ставаше под обрънатата лодка, не виждах какво правят ръцете ми, но явно успяха: подръпванията доказваха, че възлите са сполучливи. За по-сигурно омотах и двата кнехта. Не ми оставаше друго, освен да чакам развитието.

Преди да докопам дъното с крака, “Чайка” си позволи известни капризи, тя например се обърна два пъти около оста си, но туй не ми донесе особени усложнения, само ми позволи да забележа, че скарата за сядане се е изръсила някъде. Ще я намеря, утеших се аз, след бурята ще ми се мерне по пясъка. Нагазих, вече само до кръста, бях почти уверен, че прибоят няма да ме издърпа към дълбочините, пузнах лодката и тръгнах, понесъл свободния край на въжето към сушата.

Продължаваше да роси, зъзнех; сушата ми се стори нещо много хубаво, дори великолепно, наблъскано с неподвижност и сигурност. Сега стражарите бяха тия, които дремеха, а цивилният с пистолета се губеше из кочините. Помислих си: на този свят всеки гледа работата си. Седнах да почина. Ръката ми продължаваше да стиска

свободния край на въжето; това означаваше, че на другия край е привързано моето съкровище, то нямаше де да отиде, не можеше повече да ми избяга. Задърпах. “Чайка” покорно се приближи до пясъчната ивица.

Седнах на бака, едва сега усетих, че гърдите ме болят много, тогава все още не знаех, че имам счупени ребра. Не се чувствах добре не поради умората, не поради безсънието – раните. Кърмата на лодката продължаваше да тъне в пяната на вълните, но оттук нататък ми се стори, че съм безпомощен, силите ми не стигнаха дори да проуча с поглед има ли, или няма възможност да привържа свободния край на въжето за нещо, каквото и да е то. С фланелката избърсах тялото си, облякох се полумокър. Отново седнах на бака, започнах да се обувам, все пак не ми беше чак толкова студено, топлеше ме сполучливият завършек на работата, спасеният какъж лежеше предано под мен.

Бъби ли е това? Да, това е Бъби...

Тичаше към мен. Напредваше неубедително, неустойчиво, не само пясъкът, вятърът също му пречеше. Това важеше и за преследвачите, те също се приближаваха бавно. Неустойчивостта на тази черна фигура в живота ми в момента не бе само физическа, Бъби ми се стори уплашен – в ръката на единия от преследвачите проблясваше нож; двамата, които бягаха по петите му, бяха по-силни. Докато Бъби потъваше вече в ужаса, преследвачите долавяха пораждането на оная наслада, която изпитват всички преследвачи, когато догонват жертвата си. Щом ме видя пред себе си, бургаският побойник се стъписа и ми заприлича досущ на животно, ала в следващата секунда той сякаш ме забрави и се обърна. Нямаше време за губене, бяха го настигнали, на него му предстоеше да изневери неочаквано на принципа си – да застане сам срещу двама, а това означаваше направо гибел; преследвачите бяха бесни, готови на най-страшното и това ме правеше щастлив; драмата, която предстоеше да се развие пред очите ми, обещавахе коварни наслади за прегазената ми и стъпкана душа. Тогава забелязах една много важна подробност – единият от преследвачите, този, който бе решил да употреби ножа, бе обезобразен, сякаш виждах собственото си пребито тази нощ лице. Това ми подсказа, че след забързания ритъм ще последва светкавично разчистване на сметките – двамата просто връхлитаха, особено другият, здравият – великолепен, разлистен екземпляр с хубаво, спокойно лице, заредено с вътрешна, садистична енергия.

Бъби ме погледна още веднъж, този път за частица от секундата, мен той не ме броеше за живо същество, не влизах в сметките му. Доколкото можех да гадая, побойникът погледна над главата ми морето, преценяваше дали да влезе в него. И май че се реши. За Бъби вълните не представляваха особен риск. Малко преди да побегне в стихията, Бъби се обърна да зърне двамата и погледът му попадна на греблото. Наведе се дръзко, кажи-речи, пред носовете на преследвачите, вдигна го и се завъртя. От този миг нататък надеждата ми да видя пребит, дори убит, своя проклет враг се отдалечи. Бъби превърна греблото в оръдие с поразяваща ударна мощ. Докато го въртеше около себе си, той настойчиво се измести по-близо до морето. Веднага схванах съображението му – по този начин не можеха да го заобиколят; при по-продължителна самоотбрана той неминуемо щеше да се умори, така че бушуващата вода трябваше да се намира на две крачки от него. Какво щеше да прави този омразен тип в морето, не знаех, предполагах, че като доказан плувец можеше да заобиколи фара, да влезе в пристанището и да се озове на кея при разтоварачите, сред тях имаше познати, може би и приятели, там никой не можеше да го убие. До този момент нападателите се държаха на безопасно за тях разстояние; макар и напрегнати, те даваха да се разбере, че събитията ще се развият спокойно и неизбежно фатално за притиснатия към водата, каквото и да е намислил и независимо от силите, с които разполага. Пресметнах, че

двамата могат да разчитат на успех само ако рискуват. При опит да се влезе в кръга на развилнялото се витло обаче съществуваше опасност от смъртоносен удар по главата, една глава трябваше да се пожали, да рискува. Усетих, че везните на симпатиите ми се накланят към Бъби, защо – не ми беше много ясно, може би поради численото превъзходство на непознатите или пък заради жестоката мощ, с която Бъби се въртеше до жестокото разпенено море. Иначе нападателите бяха приятни мъже, грозеше ги само ножът. Какви са, що са, не знаех, виждах ги за първи път, не ми приличаха на бургазлии.

Бъби се стараеше да пести енергията си, той забави темпото, но сетивата му бяха изострени. При това положение с право очаквах отговора на нападателите – ще продължават ли да бездействуват, не, разбира се, те се постараха да изразят своята интелигентност, досетиха се какво да сторят – двамата се изтеглиха мъничко назад, озоваха се до купчина с камъни. И този път успях да разкрия намерението им, то се оказа страшно и ефикасно. Приклегнаха, напълниха ръцете си с камъни. Изправиха се, започнаха да замерят Бъби. Бъби инстинктивно извика, но тихичко, чух го само аз, после постави едно от перата на греблото пред лицето си. Бялнаха се прословутите бинтове около китките му. Заешката му устна се сцепи съвсем. Долната му устна кървеше, кървеше и челото му, не от сега, разбира се.

Камъните зафучаха, някои от тях удряха веслото, други попаднаха в перото на веслото. По едно време Бъби извика високо, чуха го и те. Помислих, че са го улучили фатално, огледах го – главата му все още бе недокосната. Беше ужасно, на негово място бих дигнал ръце, бих побягнал във вълните.

Но Бъби се хвърли рязко встрани и се приближи до мен. Градушката от камъни секна; някакво необяснимо или пък напълно обяснимо поведение на нападателите. Надеждите ми обаче се оказаха напразни. Дватамата се наведоха и отново напълниха ръцете си. Използувах секундите и побягнах

Бъби изрева. Спрях се. Обърнах се към него.

– Ела!

В очите му – ярост, заплаха.

– Върни се!

Заплаках.

– На тебе казвам!

Извърнах се към непознатите, давах си сметка, че в момента и те са изненадани; питаха се ще се върна ли, или няма да се върна, и що за глупак съм, задето все още стърча в средата на бойното поле, вместо да драсна. Направих крачка към Бъби. Спрях. Що за човек е Бъби? Докога ще играе все демонското присъствие в живота ми?

Неочаквано го почувствувах зад себе си. Едната му ръка стискаше греблото, другата сграби и усука ризата зад гърба ми.

– Не мърдай!

Бях превърнат в щит. Плачех и наблюдавах лицата на нападателите.

Този с хубавото лице изрева:

– Ти защо не избяга?

Битият ме обиди:

– Келеш!

Силната ръка зад гърба ме раздруса. Времето се проточи. Чаках. Въръжените с камъни трябваше да решат: ще ме пречукат ли по пътя към истинската си жертва?

Откъм барачките проблесна надеждица, стражарите, между тях вървеше непознат брадясал мъж с белезници.

– Димо!

– Сотире, ти ли си?

- Аз съм
- Бъби ме раздруса.
- Какво правиш там? – извика ченгето.
- Тия искат да ме убият.
- Ми да те убият най-после!

Нападателят захвърлиха камъните, никой не може да каже какви бяха съображенията им, обърнаха се към града и си отидоха, преди това обаче заявиха тихичко, но много ясно, че ще дойдат повторно в Бургас, специално за Сотир. “Вече знаем името ти.” Отдалечиха се бавно, достойно, с това ми станаха наново симпатични, дощя ми се да изтичам и да ги върна, да убият накрая демона, да спасят не само мен, но и града от присъствието му.

- Какво става тук?
- Цялата група се бе приближила до нас.
- Нищо.
- Защо лаеш?
- Някакви софиянци.
- Е?
- Нищо.

Арестуваният ме гледаше с изсушени от безсъние очи.

Останах толкоз сам, че почувствувах вълнолома като много близко до душата ми животно. Взех свободния край на въжето, опънах го до железопътната линия. Вързах го за релсата. Върнах се при съкровището си. Всичко ми се стори наред, вързано, осигурено, стабилно и много, много мое. Предстоеше ми утре да отида на училище, започвах за втори път седми гимназиален клас, понесъл в съзнанието си далечната копринена реалност Карела Алечкович.

1985 г.